

πρώτο πλάνο

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
IMAGES OF THE 21st CENTURY

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2016

#288

PROD. NO. FISCHER
 ROLL SCENE TAKE
 23 5
 DIRECTOR ALI PIERRE
 CAMERA
 DATE MOS DAY

IT'S ABOUT TASTE

fischerbeergreece

Απολαύστε υπεύθυνα

περιεχόμενα INDEX

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2016 πρώτο πλάνο

- Trivia.....σελ. 04
- Συνεντεύξεις σκηνοθετών/παρουσιάσεις ταινιών.....σελ. 05-09
- Αφιέρωμα: Πον Μπανγκ Κάρλσεν ..... σελ. 10-11
- Άρθρο της Σάρα Ντράιβερ.....σελ. 12
- Συνέντευξη στον Τζάστιν Σάιν ..... σελ. 13
- Spotlight: Μαρκ Κάζινς.....σελ. 14-15
- GR Docs - Ελληνικό Πανόραμα..... σελ. 16-25
- Στιγμιότυπα 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης .....σελ. 26-27
- Έκθεση: Εικόνες ενός άλλου μας εαυτού .....σελ. 28-29
- Special notes... for all our international friends.....σελ. 30

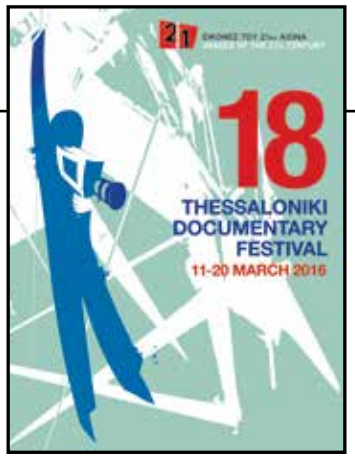
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
 THESSALONIKI INTERNATIONAL
 FILM FESTIVAL

Η εφημερίδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
 Ειδική έκδοση για το 18ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης Νο 288 [15/03/2016]
 Αρχισυντάκτρια: Δήμητρα Νικολοπούλου
 Συντονισμός ύλης: Γκέλυ Μαδεμλή
 Σύνταξη: Ελένη Ανδρουτσόπουλου, Δημήτρης Κερκινός, Βασίλης Τερζόπουλος, Αλεξάνδρα Κόλια, Γιώργος Κρασσακόπουλος,

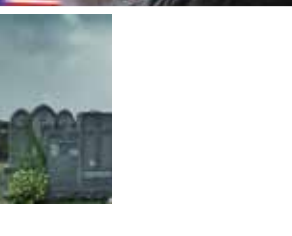
Αγγελική Πέτρου, Θάνος Σταυρόπουλος, Σάλβα Μουινιόθ, Ελπίδα Μαρκιανίδου
 Υπεύθυνη αγγλικών σελίδων: Αλεξάνδρα Κόλια

Art Direction: meandyou communication design
 Εικονογράφηση εξωφύλλου: Μαρία Παπαδάκη
 Φωτογράφος: Βασίλης Βερβερίδης (MOTIONTEAM)
 Παραγωγή: GRAFIMA

Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
 Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Δημήτρης Εϊπίδης

#288

Μίνι-περιλήψεις, fun facts, πληροφορίες από τα γυρίσματα, δηλώσεις σκηνοθετών, λεπτομέρειες που δεν καταγράφηκαν ποτέ από την κάμερα και δίνουν ειδικό βάρος σε κάποιες ταινίες του προγράμματος του 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Σταχυολογούν οι Γιώργος Κρασσακόπουλος και Αγγελική Πέτρου.

trivia

Μη ερασιτεχνικό βίντεο

Σαντάλ Ακερμάν

-Η τελευταία ταινία που γύρισε η Σαντάλ Ακερμάν πριν τον άκαιρο θάνατό της είναι ένα πορτρέτο της ηλικιωμένης μητέρας της, επίσησας του Άουσιτς.

-Γυρισμένη με ψηφιακή κάμερα, ακολουθεί την ηρωίδα της στο σπίτι και στην καθημερινότητά της, ακόμη κι όταν η κόρη της είναι μακριά. Στις κουβέντες τους στο skype η μηχανή της Ακερμάν καταγράφει. «Πάντα με την κάμερά σου» γκρινιάζει η μητέρα της. «Θέλω να δείξω πόσο μικρός είναι ο κόσμος» λέει η σκηνοθέτρια.

-«Αυτή η ταινία ήταν κάτι που ήθελα να κάνω για πολλά χρόνια. Η μητέρα μου πήγε στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και δεν μίλησε ποτέ γι αυτό. Σκεφτόμουν πάντα ότι έπρεπε να μιλήσω εγώ για λογαριασμό της. Μια τρελή σκέψη γιατί δεν μπορείς να μιλήσεις για λογαριασμό κάποιου άλλου. Αλλά πάντα είχα εμμονή με τη ζωή της. Και είχα εμμονή με το γεγονός ότι βγήκε από τα στρατόπεδα κι έκανε το σπίτι της φυλακή. Η μητέρα μου είναι σαν την Ζαν Ντιλιάν. Τώρα το βλέπω, αλλά δεν το αντιλαμβάνομαι όταν γύριζα το *Jeanne Dielman, 23 Commerce Quay, 1080 Brussels*. Και κάπως έτσι ένωθα ότι το *Μη ερασιτεχνικό βίντεο* ήταν μια ταινία που έπρεπε να κάνω, γιατί δεν θα μιλούσε ποτέ από μόνη της. Έπρεπε εγώ να δώσω την κατάθεσή της για λογαριασμό της. Είναι μια ιστορία αγάπης, μια ιστορία για την απώλεια. Μερικές φορές αστέια, μερικές φορές τραγική. Αλλά πάντα με ένα βλέμμα που κρατά μια δίκαιη απόσταση...».

Οδηγώντας με τη Σέλβι

Ελίζα Παλόσι

-Όπως τόσα κορίτσια στην πατριαρχική κοινωνία της Ινδίας, η Σέλβι παντρεύτηκε στα 13 της έναν βίαιο και σκληρό άντρα. Μια μέρα, στα όρια της απόγωσης, αποφασίζει να δώσει τέλος στην ζωή της πέφτοντας στις ρόδες ενός φορτηγού. Αντί γι αυτό, όμως, διαλέγει να ζήσει: χρόνια μετά, η Σέλβι είναι η πρώτη γυναίκα οδηγός ταξί στη χώρα της.

-Η ταινία μάς συστήνει την Σέλβι για πρώτη φορά το 2004, σε ένα κέντρο για κακοποιημένες γυναίκες και την ακολουθεί για δέκα ολόκληρα χρόνια σε μια μεταμόρφωση που είναι αληθινά εντυπωσιακή.

-Η канаδή σκηνοθέτρια Ελίζα Παλόσι γνώρισε την Σέλβι κατά τύχη όταν έχοντας αφήσει την πατρίδα της για να περάσει καιρός στην Ινδία δούλεψε εθελοντικά στο κέντρο όπου ζούσε η Σέλβι. Αμέσως μαγνητίστηκε από την παρουσία της. «Είναι μια τόσο δυνατή γυναίκα και κυρίως δεν έχει συναίσθηση αυτής της της δύναμης. Ακόμη και σήμερα με ρωτά "γιατί με κινηματογραφείς; γιατί κάνεις μια ταινία για μένα;"».

-Το ντοκιμαντέρ ξεκινά με ένα σοκαριστικό στατιστικό στοιχείο: Περισσότερες από 700 εκατομμύρια γυναίκες στον πλανήτη μας σήμερα παντρεύτηκαν πριν γίνουν 18 ετών. Και 250 εκατομμύρια από αυτές πριν κάν γίνουν 15. Και η Ινδία είναι η πατρίδα τους ενός τρίτου αυτών των κοριτσιών. Η ταινία φιλοδοξεί να βοηθήσει έστω και με έναν μικρό τρόπο στην αλλαγή αυτής της νοοτροπίας και να ανοίξει περαιτέρω την συζήτηση για τα δικαιώματα των γυναικών σε χώρες που αυτά δεν είναι καθόλου δεδομένα.

Ο θάνατος είναι ζωή

Άλι Άλβαρες

-Εκατομμύρια πεταλούδες γεμίζουν το αέρα του Μεξικό την «Ημέρα των Νεκρών». Οι ντόπιοι πιστεύουν ότι είναι οι ψυχές των πεθαμένων που έρχονται να τους επισκεφθούν και ξεκινώντας από αυτή την πίστη η ταινία μας οδηγεί σε ένα ταξίδι σε έναν τόπο και την κουλτούρα του, τον τρόπο που κοιτάζει την φύση και την ιδέα του θανάτου.

-Το φιλμ ανοίγεται σε περισσότερους τύπους και ανθρώπους, ακολουθεί ιστορίες για τον θάνατο και ιστορίες για την ελπίδα, με τρόπο ειλικρινή και ποιητικό προσπαθώντας να καταγράψει τον τρόπο που ο άνθρωπος διαχειρίζεται κάτι τόσο βέβαιο όσο και δύσκολο να αποδεχθείς όσο ο θάνατος.

-Ο Ντάνι Μπόιλ είπε για το ντοκιμαντέρ: «Λίγες ταινίες θα μπορούσαν να συνδέσουν τον κόσμο ενός απλού αγρότη στο Μεξικό με τη σκληρή πραγματικότητα ενός τετεκτιβ στο Ground Zero της Νέας Υόρκης, αλλά αυτή εδώ κατορθώνει να το κάνει με ειλικρίνεια και μια δόση ποιησης».

Μέσα στην κινεζική ντουλάπα

Σοφία Λουβαρά

-Η ομοφυλοφιλία στην Κίνα μέχρι το 1997 θεωρούνταν ποινικό αδίκημα και μέχρι το 2001 συμπεριλαμβανόταν στις ψυχικές διαταραχές.

-Ακόμη και σήμερα στην Κίνα υπάρχει τεράστια κοινωνική πίεση για την απόκτηση παραδοσιακής οικογένειας και την απόκτηση απογόνων.

-Στην Κίνα μπορεί κάποιος να αποκτήσει άδεια τεκνοποίησης μόνο εφόσον

είναι παντρεμένος. Τα παιδιά που γεννιούνται εκτός γάμου δεν έχουν δικαίωμα καταγραφής στην οικογενειακή μερίδα.

-Με βάση τα στοιχεία έρευνας του πανεπιστημίου Qingdao, το 80% των ομοφυλόφιλων στην Κίνα, που ανέρχονται περίπου στα 20 εκατομμύρια έχουν οδηγηθεί σε λευκούς γάμους. Η λέξη xinghun (συνταξιοδοτικός γάμος ή γάμος για τα μάτια του κόσμου) αναφέρεται στον γάμο μεταξύ ενός ομοφυλόφιλου άντρα και μιας ομοφυλόφιλης γυναίκας.

Φυσική διαταραχή

Κρίστιαν Σούντερμπι Γέπσεν

-Ο Γιάκομπ Νόσελ, ένας 24χρονος, ζει με εγκεφαλική παράλυση, μια σωματική αναπηρία με την οποία γεννήθηκε. Πόσο «κανονικό» τον κάνει αυτό; Να μια ιδέα που αποφασίζει να ανακαλύψει επί σκηνής σε μια περφόρμανς στο Βασιλικό Θέατρο της Δανίας, που ίσως του στοιχίσει περισσότερα απ' όσα πιστεύει.

-Ο Νόσελ είναι κωμικός και δημοσιογράφος, υιοθετημένο παιδί μιας οικογενείας Δανών με καταγωγή από την Νότια Κορέα. Δεν είναι η πρώτη φορά που βρίσκεται μπροστά στην κάμερα ενός ντοκιμαντέρ. Το 2010, στο *Κόκκινο Παρεκκλήσι του Μαντς Μπρούγκερ*, που προβλήθηκε στο 14ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, επισκέφθηκε τη Βόρεια Κορέα με σουρεαλιστικά αποτελέσματα.

-Η βασική ιδέα του θεατρικού που ανεβάζει στην διάρκεια του ντοκιμαντέρ είναι τι σημαίνει κανονικότητα και στην διάρκειά του ζητά από το κοινό να ψηφίσει, αν ένας άνθρωπος όπως εκείνος έχει το δικαίωμα να ζει, ή αν θα αποφάσιζαν να φέρουν στον κόσμο ένα παιδί γνωρίζοντας ότι θα έχει αναπηρίες.

-Την ίδια ερώτηση έκανε και στον σκηνοθέτη Κρίστιαν Σούντερμπι Γέπσεν όταν του ζήτησε να κάνει ένα ντοκιμαντέρ για εκείνον. Η απάντησή του ήταν πως πιθανότατα θα διάλεγε να μην φέρει στον κόσμο ένα τέτοιο παιδί.

-«Όλοι μας είμαστε υπέρ της διαφορετικότητας, αλλά ελάχιστοι θα επέλεγαν να έχουν ένα παιδί που υποφέρει από κάποια αναπηρία. Όλοι θέλουμε να είμαστε μοναδικοί, αλλά μέσα σε κάποια πλαίσια. Θέλουμε να είμαστε διαφορετικοί, αλλά να ανήκουμε. Η ανθρωπότητα είναι λίγο σαν ένα κοπάδι κότες: αν είσαι βάρος στο σύνολο, δεν παίρνει πολύ για να σε ξεχωρίσουν και να σε πετάξουν έξω», λέει.

Το δάσος από το οποίο είναι φτιαγμένα τα όνειρα

Περπατώ εις το δάσος

Στο καινούριο της ντοκιμαντέρ, ο τίτλος του οποίου παραφράζει μια περίφημη σαιζηπηρική φράση, η γαλλίδα σκηνοθέτρια χάνεται στις φυλλωσιές ενός πάρκου στην καρδιά της μητρόπολης για να ανακαλύψει εκεί κρυμμένη κάτι από την αλήθεια μας...

Του Γιώργου Κρασσακόπουλου

«Μεγάλωσα στην επαρχία, στην άλλη άκρη της Γαλλίας, αλλά ζω στο Παρίσι εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Όπως πολλοί Παριζιάνοι, κάθε Σαββατοκύριακο ή όποτε έχω την ευκαιρία δραπετεύω στο Δάσος της Βενσόν, μια αναπαράσταση της φύσης που μου δίνει την ψευδαίσθηση ότι βρίσκομαι κάπου αλλού. Το δάσος είναι σχεδόν στη διπλανή γωνία, ξεπροβάλλει άξαφνα σαν ένα κομμάτι φύσης στην μέση των πόλεων που το περιβάλλουν, σαν μια οπτασία που ονειρεύτηκε ένας κουρασμένος άνθρωπος της πόλης. Ενα μέρος στο οποίο μπορούμε να διεκδικήσουμε και πάλι την παιδική ηλικία μας, τις μουσικές ευχές μας, ένα παιχτικό μέρος γεμάτο ψυχή». Ίσως κανείς ποτέ πριν να μην έκανε έναν ντοκιμαντέρ που να μιλά με τόση αγάπη για κάτι που οι περισσότεροι από εμάς θεωρούν απλό και δεδομένο: μια βόλτα στο πάρκο. Για την Κλερ Σιμόν, όμως, ακόμη και κάτι τόσο απλό όσο ένα κομμάτι φύσης περιτριγυρισμένο από την πόλη, αποτελεί ιδανική ευκαιρία για εξερεύνηση. Όχι του τόπου, της πανίδας και της χλωρίδας του, αλλά των ανθρώπων που το επισκέπτονται, που μαγνητίζονται, που ακόμη ζουν σε αυτό. Η κάμερά της βυθίζεται στις φυλλωσιές για να ανακαλύψει ιστορίες που ίσως κανείς δεν θα της έλεγε στους γεμάτους θορύβους δρόμους μιας πόλης. Η Σιμόν λέει πως κάθε μέρος όπου οι άνθρωποι κάνουν μόνο αυτό που θέλουν είναι για εκείνη μια σκηνή, μια ευκαιρία να ανακαλύψει κάτι από την αληθινή τους φύση και η φύση του πάρκου, ακόμη και «τεχνητή», μοιάζει με την πιο καλή ευκαιρία για να το κάνει. Οι εποχές αλλάζουν, οι επισκέπτες πληθαίνουν ή αραιώνουν, μα η κάμερα της είναι εκεί για να ανακαλύψει ιστορίες και στιγμές που δημιουργούν ένα ψηφιδωτό που θα μπορούσε να είναι μια μικρογραφία της ίδιας της ζωής. «Όλοι οι άνθρωποι που συνάντησα εκεί προσπαθούσαν να καταλάβουν τι έψαχνα να βρω, τι ήθελα από αυτούς» λέει η Σιμόν. Βλέποντας το φιλμ της δεν είναι δύσκολο να καταλάβεις τι ήταν αυτό που ζητούσε. Πιθανότατα, ό,τι και όλοι όσοι κάνουν μια στάση μπροστά στην κάμερα της μιλώντας για τον εαυτό τους, λέγοντας τις ιστορίες τους: την ευκαιρία να αφήσουν τον εαυτό τους της πόλης πίσω, μια στιγμή αλήθειας, με τον τρόπο, την ανάμνηση ενός ξεχασμένου ονείρου που μπορεί να ξυπνήσει η επαφή τους με την φύση. Έστω και τεχνητή...»

stories to tell

Κριστόφ Μαγκντί Σαμπέρ

Το αλάτι της γης

Η κοιλάδα του άλατος

Το χρονικό της επανάστασης στην Αίγυπτο μέσα από το φακό ενός νεαρού σκηνοθέτη που δεν δίστασε να καταγράψει την πραγματικότητα, ακόμη και όταν η οικογένειά του βρέθηκε υπό απειλή.

Συνέντευξη στην Αγγελική Πέτρου

Η ταινία σας είναι μια πολύ προσωπική ιστορία για την οικογένειά σας και τις απειλές που δεχόταν επειδή εργαζόταν με Χριστιανούς. Έχει αλλάξει η κατάσταση σήμερα; Εξακολουθούν να δέχονται απειλές μετά τη φυγή σας από την Αίγυπτο;

Η κατάσταση στην Αίγυπτο έχει βελτιωθεί τους τελευταίους μήνες, αλλά οι γονείς μου συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε καθημερινή βάση. Η νέα κυβέρνηση φαίνεται να παρακολουθεί την κατάσταση αλλά, σε ό,τι αφορά τις απειλές, αυτές δίνουν και παίρνουν από διάφορες ομάδες ανθρώπων. Ύστερα, από όλα αυτά που συνέβησαν κατά τη διάρκεια των γεγονότων που καταγράφονται στην ταινία, επηρεάζονται πολύ λιγότερο από τέτοιου είδους πράγματα. Βγήκαν πολύ πιο δυνατοί από αυτήν την περιπέτεια και είναι τόσο αποφασισμένοι όσο ήταν πάντα.

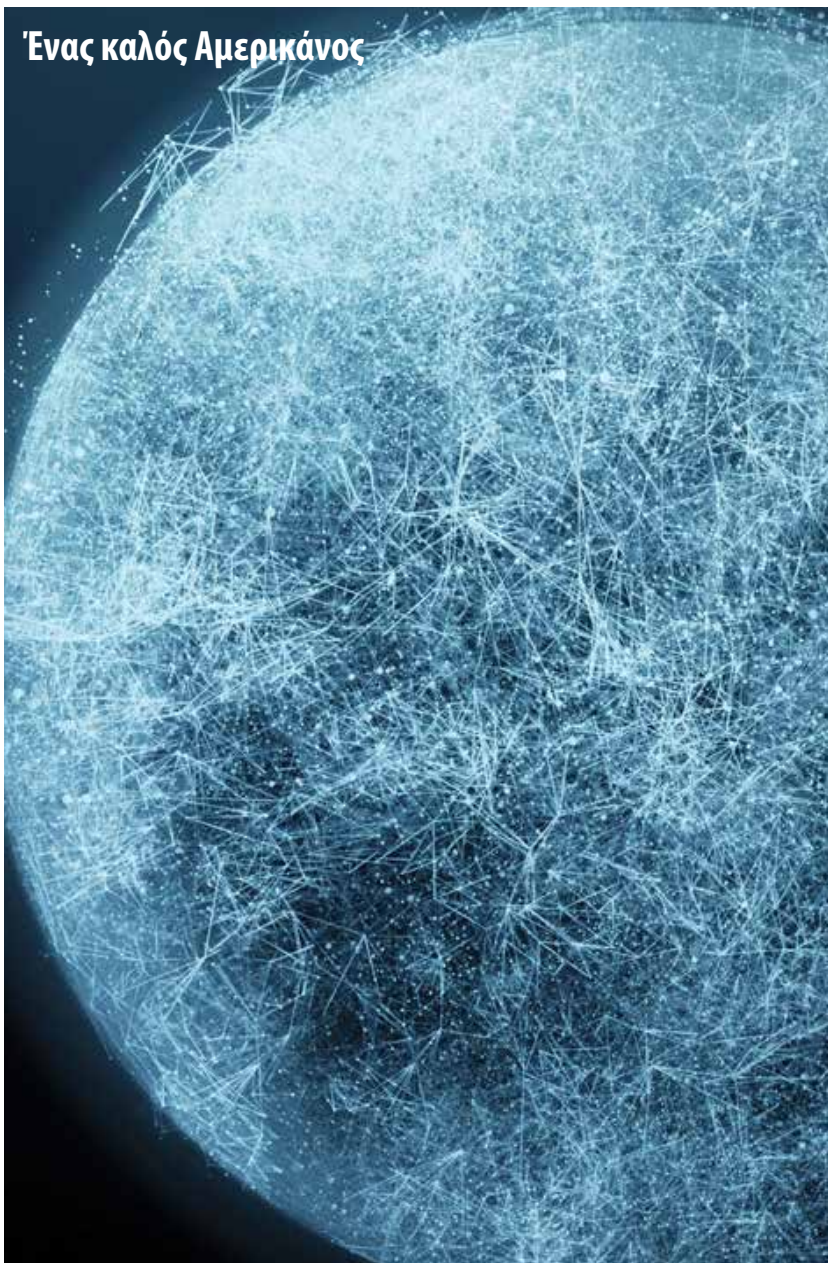
Είχατε επιφυλάξεις ή φόβους σε σχέση με το ντοκιμαντέρ και πώς αντιμετωπίσατε το θέμα της ασφάλειας που θα ανέκυπτε πιθανότατα για τους γονείς σας;

Το θέμα της ταινίας είναι ευαίσθητο και ήταν επόμενο να έχω κάποιες επιφυλάξεις για το αν έπρεπε να την κάνω. Ο πατέρας μου μου απαγόρευσε να ολοκληρώσω την ταινία για δύο χρόνια για λόγους ασφάλειας. Όταν ανέλαβε η νέα κυβέρνηση, οι γονείς μου ένωσαν ότι είχε έρθει πλέον η ώρα να ειπωθεί αυτή η ιστορία. Ωστόσο, στο μοντάζ αναγκάστηκα να κόψω από την ταινία κάποιες ευαίσθητες πληροφορίες για να καθουχάσω τους γονείς μου.

Τι ελπίζετε για την Αίγυπτο, είστε αισιόδοξοι για το μέλλον της;

Αυτό που ελπίζω για την Αίγυπτο, όπως θα έλεγε ο πατέρας μου, είναι να σταθεί και πάλι στα πόδια της. Πιστεύω βεβαίως ότι η σταθερότητα εξακολουθεί να είναι μακρινό όνειρο, αλλά θεωρώ ότι η χώρα βρίσκεται στη σωστή πορεία. Οι κινηματογραφιστές και άλλοι καλλιτέχνες μπορούν να βοηθήσουν να ακουστεί ο κόσμος που σήμερα δεν ακούγεται και να οδηγήσουν τη χώρα μπροστά, προς μεγαλύτερη ελευθερία σκέψης και έκφρασης. Ακόμη δεν έχει ειπωθεί τόσο αποφασισμένοι όσο ήταν πάντα.

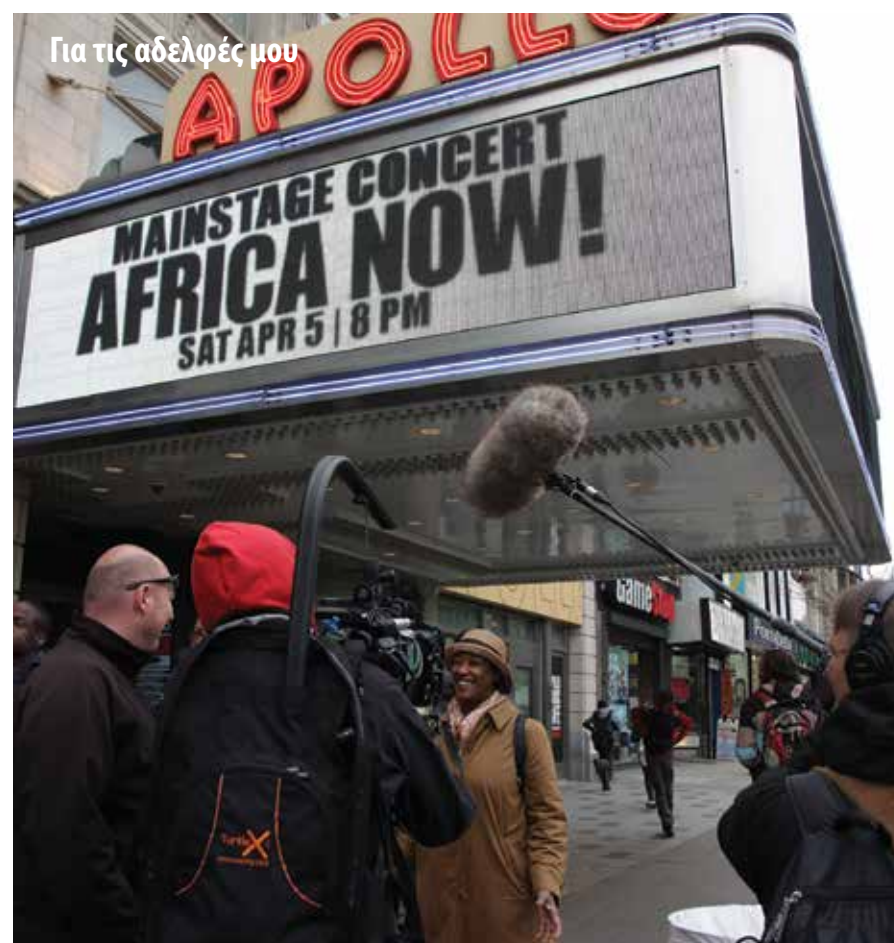

Ένας καλός Αμερικάνος

Ο «προφήτης» των μυστικών υπηρεσιών

Της Αλεξάνδρας Κόλια

Θα μπορούσε να αποφευχθεί η τραγωδία της 11ης Σεπτεμβρίου 2001; Ναι, υποστηρίζει ο Μπιλ Μπίνεϊ, πρώην αναλυτής και τεχνικός διευθυντής της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας (NSA) των ΗΠΑ, ένας ευφυέστατος κρυπτολόγος που επινόησε πριν χρόνια το Thin Thread, ένα πρωτοποριακό σύστημα παρακολούθησης βασισμένο σε νόμους και ανέξοδους τρόπους συλλογής στοιχείων, το οποίο ήταν σε θέση να προβλέψει επικείμενες τρομοκρατικές επιθέσεις στις ΗΠΑ. Ο Μπίνεϊ είναι ο πρωταγωνιστής του αποκαλυπτικού ντοκιμαντέρ που εκθέτει χωρίς ενδοιασμούς τα υψηλόβαθμα στελέχη της NSA, που διέκοψαν απότομα το Thin Thread μόλις τρεις εβδομάδες πριν το τρομοκρατικό χτύπημα που άλλαξε τον κόσμο. «Η 11η Σεπτεμβρίου είναι δώρο για την NSA», ισχυρίστηκαν τότε οι επικεφαλής του οργανισμού προκειμένου να μη χάσουν κονδύλια και bonus. Ο Μπίνεϊ και οι συνεργάτες του κινήθηκαν νομικά για να υπερασπίσουν τους εαυτούς τους, αλλά δέχτηκαν άπιστευτο πόλεμο από παντού, η υπόθεση καλύφθηκε και οι ίδιοι εκδιώχθηκαν από την NSA, αφού έγιναν στόχος του FBI. Πριν τις πρόσφατες αποκαλύψεις του Έντουαρντ Σνόουντεν για το ίδιο ζήτημα, αυτή η ιστορία θα μπορούσε να είναι άλλη μια θεωρία συνωμοσίας, τελικά όμως αποδείχτηκε άλλος ένας επιβλητικός «made in the USA».

Για τις αδελφές μου

Ολίγη μουσική για την ψυχή

Του Λεωνίδα Αντωνόπουλου

Να αναζητάς τις ρίζες μιας μουσικής είναι σαν να μπαίνεις στη Ντίσνεϊλαντ και να πιστεύεις ότι θα παίξεις μόνο σκοποβολή. Όταν αρχίζεις να ψάχνεις, το πρώτο που ανακαλύπτεις είναι ότι έχει κι άλλο, κι άλλο, κι άλλο... Από παντού ξεφυτρώνουν προκλήσεις. Διάδρομοι διακλαδώνονται διαρκώς, ανοίγουν πόρτες, παράθυρα, φεγγίτες. Βρίσκεισαι ξαφνικά να παρακολουθείς εκστατικός έναν άγνωστο κόσμο να ξεδιπλώνεται μπροστά σου. «Δεν έχει τέλος αυτό το πανηγύρι», τραγουδάς μέσα σου.

Πόσους, άραγε, αφορά κάτι τέτοιο που μοιάζει με μουσική αρχαιολογία; Στην πραγματικότητα λίγους αλλά με πολλούς τρόπους. Είναι άλλη η αγωνία του μουσικολόγου, άλλη η περιέργεια του δημοσιογράφου και άλλη η ανάγκη του μουσικού. Και είναι διαφορετικά τα ζητούμενα στα είδη της μουσικής. Οι μουσικές εκείνες που χτίστηκαν πάνω σε στέρεες παραδόσεις, πάνω σε αρχέγονες τελετουργίες, είναι εκείνες που πάνε βαθιά, εκείνες που οι ρίζες τους απλώθηκαν τόσο πολύ και είναι τόσο σφιχτοδεμένες με άλλες ρίζες που είναι αδύνατον να τις ξεχωρίσεις. Οι ρίζες της τζαζ, των μπλουζ και των γκόσπελ βρίσκονται παντού μέσα στον χρόνο και στον χώρο. Βρίσκονται στις δυτικοαφρικανικές παραδόσεις και τελετουργίες, όπως βρίσκονται και στις λαϊκές μουσικές της Δυτικής Ευρώπης, σε τραγούδια της γιορτής αλλά και του θρήνου.

Για έναν ερμηνευτή της τζαζ, η απάντηση στο ερώτημα «ποιος είμαι και πού πάω» είναι αφορμή για αναζήτηση, είναι ο βουβός πυροβολισμός του αφέτη σ' έναν αγώνα εσωτερικού μαραθωνίου. Δεν είναι η μουσική το ζητούμενο αλλά η αφήγηση. Θα είναι ψίθυρος ή κραυγή; Θα είναι προσευχή ή ανάθεμα; Ποιανού είναι αυτή η φωνή; Των προγόνων μου; Της χαμένης πατρίδας μου; Και ποιος από τις δύο: Της Αφρικής ή της Ευρώπης; Η μήπως η δικιά μου φωνή που ψάχνει την έκσταση των γκόσπελ, τον λυρισμό των μπλουζ και τον δημιουργικό αυτοσχεδισμό της τζαζ στις φωνές της Alberta Hunter (Αλμπερτα Χάντερ), της Sarah Vaughan (Σάρα Βων) και της Nina Simone (Νίνα Σιμόν); Αυτής που ψάχνει στην τέχνη της ερμηνείας ένα καταφύγιο για να ησυχάσει ο θυμός και η οργή για τα χρόνια της ταπεινώσης από τον σεξισμό και τον ρατσισμό.

Ευρώπη αγαπημένη

Μένουμε Ευρώπη

Του Δημήτρη Κερκινού

Η ζωή στην Ευρώπη δεν είναι τόσο ονειρική, όπως διατείνεται το βίντεο από μια συνάντηση κορυφής Ευρωπαίων αξιωματούχων, στην αρχή του *Ευρώπη αγαπημένη*, του Ελβετού Γιαν Γκάσμαν. Τουλάχιστον όχι για τους χαρακτήρες της ταινίας, τέσσερα ζευγάρια που ζουν χωρίς να ευημερούν στις άκρες της ηπείρου (Ταλίν, Σεβίλλη, Δουβλίνο και Θεσσαλονίκη) και προσπαθούν να επιβιώσουν σε μια εύθραυστη πραγματικότητα όπου κυριαρχεί η ανεργία, η κατάρρευση των ιδεολογιών, η άνοδος του φασισμού. Η αβεβαιότητα συνοδεύει τις ζωές τους και υπονομεύει τις ελπίδες τους για το μέλλον, καθιστώντας τους συναισθηματικά ευάλωτους και σπρώχνοντας κάποιους να ονειρεύονται τη φυγή και τη μετανάστευση.

Ο Γκάσμαν αφήνει την πολιτική κατάσταση στο φόντο της δράσης, να κρατά τον ρυθμό της ταινίας, ως υπόκρουση ήχων από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση (δολοφονία του Παύλου Φύσσα, ελληνική κρίση, προσφυγικό, νεοφιλελεύθερη πολιτική), και διερευνά τις συνέπειές της στην προσωπική ζωή των χαρακτήρων του και στις μεταξύ τους σχέσεις. Πώς είναι λοιπόν να ζεις και να συζείς μέσα σ' αυτό το αποπνιχτικό οικονομικό περιβάλλον της κρίσης και της λιτότητας; Πώς επιβιώνει η αγάπη σ' αυτές τις συνθήκες;

Ο σκηνοθέτης διασχίζει την Ευρώπη και ταξιδεύει από τη μία πόλη στην άλλη, μπαίνοντας στις ζωές των πρωταγωνιστών του και καταγράφοντάς τους στις πιο προσωπικές τους στιγμές. Στη Σεβίλλη, το ασφαλές καταφύγιο του έρωτα κλυδωνίζεται από τις εντάσεις που προκαλεί η νέα σχέση, η ζήλια, η ανεργία, η επιθυμία της Κάρο να μεταναστεύσει και του Χουάν να μείνει εκεί. Στη Θεσσαλονίκη, οι προτεραιότητες του Νίκου είναι διαφορετικές απ' αυτές της Πένυς που έχει αποφασίσει να φύγει στην Ιταλία, μ' αποτέλεσμα κάθε μέρα που περνά ο ένας να απομακρύνεται απ' τον άλλο. Στο Ταλίν, η Βερόνικα και ο Χάρι προσπαθούν να συμβιώσουν αρμονικά ως οικογένεια με παιδιά που προέρχονται από προηγούμενες σχέσεις. Και τέλος, στο Δουβλίνο, το πιο φτωχό, πλην όμως πιο αγαπημένο ζευγάρι της ταινίας, η Σίμπιχαν και ο Τέρι, πρέπει να αντιμτωπίσουν τον εθισμό τους σε ουσίες. Το ζευγάρι, που στη τελική σκηνή ατενίζει αγκαλιασμένο τη θάλασσα από ψηλά, αποπνέει αισιοδοξία και μας δείχνει πως παρά τις αντιξοότητες, έχουμε περισσότερες πιθανότητες να βρούμε την ευτυχία στην αρένα της προσωπικής μας ζωής, παρά στο όνειρο της ευρωπαϊκής ευημερίας.

Κοινό μυστικό

Το Κοινό μυστικό της υποψήφιας για Όσκαρ Έιμι Μπεργκ αποκαλύπτει μια πικρή αλήθεια για το υπερβολικά υψηλό τίμημα που πολλά από τα παιδιά ηθοποιού του Χόλιγουντ αναγκάζονται να πληρώσουν για τη δόξα: αυτό της σιωπής απέναντι στη σεξουαλική κακοποίηση.

Του Γιώργου Κρασσακόπουλου

«Θυμάμαι πριν από μερικά χρόνια κάποιος με κάλεσε σε ένα πάρτι στο σπίτι του σκηνοθέτη Μπράιαν Σίνγκερ. Ήμουν μόνο 15 λεπτά, γιατί η κατάσταση εκεί με έκανε να νιώθω υπερβολικά άβολα. Οι περισσότεροι καλεσμένοι ανήκαν σε δύο κατηγορίες: νεαροί άντρες, αγόρια σχεδόν, που φορούσαν μόνο τα μαγιό τους, και πολλοί άλλοι μεγαλύτεροι άντρες από την κινηματογραφική βιομηχανία. Είναι ειρωνικό, αλλά εκείνη την περίοδο δεν σκεφτόμουν να κάνω μια ακόμη ταινία, αλλά όταν μου δόθηκε η ευκαιρία, δεν μπορούσα παρά να ασχοληθώ με τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών στο Χόλιγουντ. Δεν είναι ότι οι παιδραστές στην κινηματογραφική βιομηχανία

Η σκοτεινή πλευρά του Χόλιγουντ

διαφέρουν από αυτούς μιας μικρής πόλης, αλλά αντί να προσφέρουν ένα ανήλικο ένα παγωτό, μπορούν να του προσφέρουν ένα εισιτήριο για μια πρεμιέρα στο Λονδίνο κι ένα ταξίδι με το ιδιωτικό τους αεροπλάνο». Κι αν εκείνο το πάρτι ήταν κάτι που έμεινε στο μυαλό της, η αφορμή για την νέα ταινία της Έιμι Μπεργκ ήταν οι αποκαλύψεις του ηθοποιού Κόρεϊ Φέλντμαν για την σεξουαλική του κακοποίηση ως παιδί στο Χόλιγουντ. Και κάπως έτσι, για τα δύομισι επόμενα χρόνια, η Μπεργκ προσπάθησε να ανακαλύψει την αλήθεια πίσω από κάτι που έμοιαζε με κοινό μυστικό στο Χόλιγουντ, αλλά για το οποίο κανείς δεν έμοιαζε πρόθυμος να μιλήσει. «Υπήρχαν πολλοί που παραδέχτηκαν ότι είχαν γνώση για ιστορίες κακοποίησης παιδιών στην βιομηχανία αλλά που δεν μίλησαν ποτέ, καθώς η αποκάλυψη της αλήθειας θα σήμαινε το τέλος της καριέρας των παιδιών αυτών και των ατζέντηδών τους. Και είναι σοκαριστικό ότι, με κάποιο τρόπο, αντίθετα από ένα αγόρι που κακοποιείται από έναν ιερέα στην εκκλησία του, η ιδέα στην βιομηχανία ήταν πως στην περίπτωση αυτών των νεαρών ηθοποιών, ίσως τα παιδιά να μην ήταν τόσο άθωα αφού έπαιρναν κάτι από αυτό: έπαιρναν έναν ρόλο». Στην διάρκεια των γυρισμάτων οι αποκαλύψεις για ένα σκάνδαλο κακοποίησης στο οποίο βρέθηκε κατηγορούμενος κι ο Μπράιαν Σίνγκερ συγκλόνισαν το Χόλιγουντ, αλλά ακόμη κι έτσι, ήταν σχεδόν αδύνατον για το *Κοινό μυστικό* να βρει διανομή, κλονώντας τις προβολές στα φεστιβάλ ακόμη πιο σημαντικές για μια ταινία που θέλει να μιλήσει ανοιχτά για ένα μυστικό που δεν μπορεί πια να μένει κρυμμένο.

Το κορίτσι που άφησε πίσω

Της Αλεξάνδρας Κόλια

«Έχασα την πίστη μου στους ανθρώπους», εξομολογείται συντετριμμένη η Άννα, μια νεαρή κοπέλα που σε ηλικία 16 ετών εισήχθη από τους ίδιους τους γονείς της σε ένα από τα πιο σκληροπυρηνικά ψυχιατρεία της Κροατίας, προκειμένου να θεραπευτεί από την ομοφυλοφιλία της (!). Στις παιδικές φωτογραφίες της Άννας, τα πρόσωπα των γονιών της απουσιάζουν: για εκείνη δεν υπάρχουν

πια, όπως κι αυτή δεν υπάρχει για εκείνους. Η απίστευτη κι όμως αληθινή ιστορία της ξετυλίγεται σ' αυτό το σκληρό και συγκινητικό μαζί ντοκιμαντέρ που εκθέτει άλλη μια τραγική όψη παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. «Ήμουν υγιής, τώρα όμως χρειάζομαι ψυχοθεραπεία», λέει η Άννα, η οποία πλέον υποφέρει από Μετατραυματική Αγχώδη Διαταραχή, έχει εμμονικές σκέψεις εκδίκησης για τη γιατρό του ασύλου και τους γονείς της, καθώς και αυτοκτονικές τάσεις. Παλεύοντας με τους προσωπικούς της δαίμονες, η Άννα θα δώσει μια μάχη μόνη εναντίον όλων με όσα

αποθέματα δύναμης διαθέτει, περνώντας από διάφορα στάδια: την αγάπη, την προδοσία, την οργή και τη συμφιλίωση. Η ιστορία της είναι μία από τις πολλές ιστορίες που συμβαίνουν δίπλα μας, σε όλο τον κόσμο. Είναι ο κοινωνικός ρατσισμός απέναντι στην ομοφυλοφιλία που φτάνει στα άκρα και παράγει διακρίσεις οι οποίες δε γνωρίζουν ηθικούς φραγμούς, καταστρέφοντας για πάντα ανθρώπινες ζωές. Ποιος είναι ο πραγματικός άρρωστος; Η Άννα δεν νοσεί βεβαίως – η ιστορία της είναι το σύμπτωμα μιας κοινωνίας που νοσεί και αναζητά θεραπεία.

stories to tell

Τριάμισι λεπτά, δέκα σφαίρες

Ο ρατσιστής της διπλανής πόρτας

Της Αλεξάνδρας Κόλια

Το 2012 ένα περιστατικό τυφλής βίας συγκλόνισε την κοινή γνώμη στις ΗΠΑ: Ο μεσήλικας Λευκός Μάικλ Νταν πυροβόλησε και σκότωσε σε ένα βενζιναδικο τον έφηβο μαύρο Τζόρνταν Ντέιβις για ασήμαντη αφορμή (καβγάδισαν για τη δυνατή μουσική που ακουγόταν από το αυτοκίνητο όπου επέβαινε ο νεαρός μαζί με τρεις φίλους του). Το ντοκιμαντέρ του Μαρκ Σίλβερ καταγράφει σαν θρίλερ το περιστατικό και την πολύκροτη δίκη που ακολούθησε, επιχειρώντας μια ψύχραιμη κριτική προσέγγιση στο φαινόμενο του βαθιά ριζωμένου ρατσισμού που καλά κρατεί στην αμερικανική κοινωνία. Η ταινία ξετυλίγει το νήμα της υπόθεσης, αναδεικνύει ζητήματα

όπως η οπλοχρησία, ο εκφοβισμός και, κυρίως, οι προκαταλήψεις που αφορούν στην εγκληματικότητα των μαύρων. «Thug is the new "n" word», λέει ένας φίλος του Τζόρνταν, εννοώντας ότι η λέξη «κακοποιός» έχει πλέον υποκαταστήσει τη λέξη «νέγρος» στο λεξιλόγιο των ρατσιστών. «Δέχτηκα επίθεση και ανταπέδωσα γιατί δεν ήθελα να είμαι θύμα και τώρα βρίσκομαι μπλεγμένος;» αναρωτιέται από τη μεριά του ο δράστης, ισχυριζόμενος ότι είδε «κάτι σαν κάνη όπλου» και ότι βρισκόταν σε αυτοάμυνα. Πού βρίσκεται η αλήθεια; Σίγουρα όχι κάπου στη μέση, αφού ο φόνος του Τζόρνταν είναι ένα από τα πολλά περιστατικά ρατσιστικής βίας, αυτού του είδους που δεν φαίνεται με την πρώτη ματιά, αλλά μπορεί να ζει στη διπλανή πόρτα.

Η γη των φαντασμάτων

Ζίμον Στάντλερ

Κατένια Λέρμιερ

Σύγκρουση πολιτισμών

Η διάσταση ανάμεσα στον δυτικό τρόπο ζωής και στις κοινωνίες των αυτόχθονων, μέσα από ένα ντοκιμαντέρ που παρακολουθεί στενά τον αρχαιότερο ζωντανό πολιτισμό του πλανήτη και κάνει την παγκόσμια πρεμιέρα του στο 18ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ.

Συνέντευξη στην Αγγελική Πέτρου

Πότε ήρθατε για πρώτη φορά σε επαφή με τους Βουσμάνους Τζου Χοανσί και πώς αποφασίσατε τελικά να κάνετε μια ταινία γι' αυτούς;

Ένας φίλος συναδέλφου εργάζεται για μια οργάνωση στη Ναμίμπια που υποστηρίζει τις παραδοσιακές φυλές της χώρας. Οργάνωσαν ένα ταξίδι στα πατρογονικά τους εδάφη. Αποφασίσαμε πολύ αυθόρμητα να τους συνοδεύσουμε σε αυτό τους το ταξίδι, το οποίο ήταν μια σπάνια εμπειρία για αυτήν την ομάδα των πρώην κυνηγών και τροφουλλεκτών, να έρχονται σε επαφή με τον σύγχρονο κόσμο που υπάρχει έξω από την έρημο Καλαχάρι. Από τη στιγμή που γνωρίσαμε τους καταπληκτικούς αυτούς ανθρώπους και περάσαμε τόσο χρόνο μαζί τους, ήμασταν υποχρεωμένοι να δείξουμε σε όλους την πλούσια πραγματικότητα και τις αξίες τους και πώς καθρεφτίζονται στην αντίληψή τους για τον κόσμο μας. Επιπλέον, έξι μήνες αργότερα, ένα γερμανικό ίδρυμα προσκάλεσε τέσσερα μέλη της φυλής στην Ευρώπη για ένα εργαστήριο. Αυτή ήταν μια αναπάντεχη ευκαιρία να εμβυθύνουμε στην εικόνα που έχουμε γι' αυτούς! Και να δούμε τον εαυτό μας μέσα από τα μάτια τους.

Θα μας πείτε λίγο περισσότερα πράγματα για το πώς άλλαξε η ζωή τους από τη στιγμή που η κυβέρνηση της Ναμίμπια απαγόρευσε με νόμο το κυνήγι το 1990;

Αυτός ο νόμος άλλαξε τα πάντα για τους μέχρι τότε νομάδες, που πλέον ήταν αναγκασμένοι να μείνουν σε ένα μέρος. Δεν μπορούσαν να βρουν αρκετή τροφή για την ομάδα τους χωρίς να κυνηγούν. Η κυβέρνηση τούς έδινε κατά καιρούς, αλλά όχι τακτικά, κάποια τρόφιμα, τα οποία όμως δεν ήταν αρκετά για να επιβιώσουν. Πουλούσαν αρπαγόφυτο (σ.σ.: ένα φυτό με φαρμακευτικές ιδιότητες γνωστό και ως «νήχι του διαβόλου») στην άκρη του δρόμου για να κερδίζουν κάποια χρήματα ή ήταν αναγκασμένοι να αφήσουν την ομάδα τους για να δουλέψουν κοντά σε αγρότες, πολύ μακριά από την οικογένειά τους. Οι Τζου Χοανσί της περιοχής Γκρασούκ, οι πρωταγωνιστές μας, πήραν από μια ΜΚΟ στη Ναμίμπια την ιδέα να δημιουργήσουν ένα αυτόνομο

ζωντανό μουσείο, το οποίο σήμερα λειτουργεί αρκετά επιτυχημένα ύστερα από περίπου δύο χρόνια. Εκεί μπορούν να δείχνουν τις παραδόσεις τους με θετικό αποτέλεσμα, αφού έτσι δεν κινδυνεύουν να χαθούν οι γνώσεις τους, όπως συμβαίνει με τις παραδοσιακές γνώσεις άλλων Βουσμάνων. Δυστυχώς, έχει αρχίσει να μπαίνει στο χωριό τους το αλκοόλ και αυτό προκαλεί οικογενειακούς καβγάδες και πολλά προβλήματα. Η ζωή τους εξακολουθεί να μοιράζεται ανάμεσα σε δύο κόσμους και δεν μπορεί να πει κανείς ακόμη με ακρίβεια πώς θα αλλάξει τελικά η ζωή τους. Το γεγονός, όμως, είναι ότι οι συνθήκες αυτές καταστρέφουν την παραδοσιακή κοινωνία τους, η οποία ήταν ασύγκριτα ανεκτική, ειρηνική και βασισμένη στην ισότητα.

Υπήρξαν γεγονότα που αξίζει να αναφέρει κανείς αλλά δεν καταγράφηκαν από την κάμερα ή που αφήσατε εσκεμμένα έξω στο μοντάζ; Αν ναι, θα θέλατε να μοιραστείτε ένα παράδειγμα μαζί μας;

Αποφασίσαμε να μην τραβήξουμε πόσο υπέφερε το μικρό άρρωστο παιδί της Τσι-κο όταν ήρθε να μας δώσει συνέντευξη για το ταξίδι στην Ευρώπη, αλλά πήγαμε αμέσως στο νοσοκομείο που βρισκόταν 120 χιλιόμετρα μακριά. Το παιδάκι πέθανε στο νοσοκομείο την επόμενη ημέρα. Οπότε, η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν να τους πλησιάσουμε τόσο ώστε να μπορούμε να καταγράψουμε τα συναισθήματα και τις απόψεις τους και ταυτόχρονα να τους βοηθήσουμε σε αυτές τις απειλητικές για τη ζωή τους καταστάσεις στην έρημο Καλαχάρι. Πολλές φορές χρειάστηκε να πάρουμε τη δύσκολη απόφαση να επιλέξουμε μεταξύ ενσυναίσθησης και γυρισμάτων.

Οι Βουσμάνοι αυτοί έχουν τον αρχαιότερο ζωντανό πολιτισμό στον πλανήτη μας. Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτούς; Πιστεύετε ότι θα αναγκαστούν σύντομα να αποκτήσουν νέες συνήθειες;

Είναι ήδη αναγκασμένοι να αποκτήσουν νέες συνήθειες, αλλά μπορούμε ακόμη να διαχθούμε από την πανάρχαια, αλλά ζωντανή ακόμη, γνώση και συμπεριφορά τους σήμερα. Οι βασικοί κανόνες της ζωής τους εξακολουθούν να διέπουν κάθε δραστηριότητα. Επειδή η ζωή τους στην έρημο Καλαχάρι παλαιότερα δεν θα ήταν δυνατή αν δεν μοιράζονταν τα πάντα, αν υπήρχαν ατομικές ιδιοκτησίες, αν δεν βοηθούσαν ο ένας τον άλλο, καθώς δεν υπήρχε ατομικό πεπρωμένο αλλά το πεπρωμένο όλης της ομάδας, χαρακτηριζόταν από απόλυτη ισότητα και σεβασμό.

Το ντοκιμαντέρ ως αυτοβιογραφία

Συνέντευξη στον Δημήτρη Κερκινό

Το 18ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης τιμά έναν από τους μεγαλύτερους ντοκιμαντερίστες από τη Δανία, που γυρίζει –συστηματικά, αλλά και με φειδώ– ντοκιμαντέρ-υβρίδια, ανάμεσα στη μυθοπλασία και την τεκμηρίωση, τονίζοντας επίμονα την υποκειμενικότητα του βλέματός του.

Στο έργο σας, τα όρια μεταξύ ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας δεν είναι σαφή, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια διαφορετική πραγματικότητα. Θα θέλατε να μας πείτε λίγα λόγια για τη μέθοδό σας;

Από την πρώτη κιόλας ταινία που έκανα, συνειδητοποίησα

ότι δεν μου αρκούσε να κάνω ντοκιμαντέρ παρατήρησης, όπως έλεγαν οι δάσκαλοί μου στη σχολή κινηματογράφου. Ο κινηματογράφος, όπως όλες οι μορφές τέχνης, παραποιεί καταστάσεις και εγώ ήθελα να είμαι ειλικρινής και να δείχνω στο κοινό ότι αυτό που βλέπει είναι κάτι που εγώ έχω φτιάξει γι' αυτούς. Παγιδευμένος στα όρια του δικού μου μυαλού, δεν έχω ιδέα πώς αντιλαμβάνονται τον κόσμο άλλοι άνθρωποι. Το μόνο που μπορώ να κάνω είναι να προσπαθώ να παρουσιάσω ό,τι βλέπω με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εντιμότητα. Και για να είμαι ακριβής, πρέπει να έχω τον έλεγχο των οπτικών, καθώς και του ήχου... όπως κάνω όταν δημιουργώ ταινίες μυθοπλασίας. Για εμένα, η χρήση στοιχείων ντοκιμαντέρ είναι απλώς ένας άλλος τρόπος να διηγούμαι ιστορίες και μερικές φορές είμαι αναγκασμένος ακόμη και να πω ψέματα για να είμαι αληθινός. Συνηθίζω να λέω ότι αν τα ντοκιμαντέρ έχουν οποιαδήποτε σχέση με την αλήθεια, θα πρέπει να ρίξουν την αλήθεια με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποκλείει το ψέμα.

Οι ταινίες σας περιλαμβάνουν συχνά και προσωπικές εμπειρίες σας. Πόσο δύσκολο είναι να μετατρέψει κάποιος τις εμπειρίες του σε έργα που μοιράζεται με άλλους ανθρώπους;

Μεγάλωσα με γονείς που χρησιμοποιούσαν τα μέλη της οικογένειας για τα σκίτσα ή τους πίνακές τους. Ομοίως, χρησιμοποιώ συχνά πράγματα που μου είναι οικεία για να διηγηθώ τις ιστορίες μου... τους γιους μου, το τοπίο που με περιβάλλει. Όμως, πάνω από όλα, όλες οι ταινίες που έχω κάνει, είτε ντοκιμαντέρ είτε μυθοπλασίας, βασίζονται σε προσωπικές εμπειρίες και ερωτήματα που προκύπτουν από το δικό μου ταξίδι στη ζωή. Νομίζω ότι αυτό το κάνουν όλοι οι παραμυθάδες, ακόμη κι αν προσπαθούν να καλύψουν τα ίχνη τους με διάφορα κόλπα. Δεν νιώθω την ανάγκη να κρύψω το γεγονός ότι οι ταινίες μου και η ζωή μου είναι εντελώς αλληλένδετες και από την εμπειρία μου έχω καταλάβει ότι όσο πιο εμφανώς το δείχνω, τόσο καλύτερη είναι η σύνδεση του κοινού με τις ταινίες.

Πέρα από τη συγγραφή, τη σκηνοθεσία και την παραγωγή ταινιών, έχετε επίσης γράψει ποίηση, λογοτεχνία και δοκίμια. Πώς επηρεάζει αυτό το ευρύ καλλιτεχνικό φάσμα την τέχνη της εικονοποιίας;

Ίσως να μπορώ να κάνω λίγο απ' όλα αλλά τίποτα τέλεια – μπορεί να είμαι «πολυτεχνίτης και ερημοσπίτης» όπως το θέτει ο Σαίξπηρ, αλλά όλες αυτές οι ενασχολήσεις είναι φυσικές για εμένα και με κάποιον τρόπο κάνω ταινίες που ουσιαστικά συνδυάζουν όλους αυτούς τους τρόπους έκφρασής μου. Κάνω ακόμη και τις δικές μου αφίσες. Ξεκίνησα να ζωγραφίζω, κάτι που είναι η οικογενειακή μας τέχνη, αλλά ήθελα να έχω με κάποιον τρόπο έναν διάλογο με έναν κόσμο που δεν έλεγχα πλήρως για να αναπτύξω τις ιστορίες μου. Γι' αυτό μου αρέσει τόσο να δουλεύω με στοιχεία της πραγματικής ζωής... τα οποία έχουν μια δική τους βούληση στην οποία πρέπει να υποκλίνεσαι. Ό,τι κάνω κινηματογραφικά και συγγραφικά βασίζεται σε αυτήν τη συνειδητοποίηση.

Συχνά προσεγγίζετε το θέμα σας μέσα από ένα φίλτρο αμφισβήτησης. Υπάρχει τίποτα για το οποίο να μην αμφισβέλητε ποτέ;

Για την αγάπη των παιδιών μου και τον θάνατο. Όλα τα υπόλοιπα φαίνονται ωραιότερα με ένα ερωτηματικό στον λαιμό τους.

Σε ποιον βαθμό θεωρείτε ότι η τέχνη είναι μια απελευθερωτική δύναμη;

Πιστεύω ότι η λαμπρή τέχνη έχει την ικανότητα να ανανεώσει τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τη ζωή μας, τη δύναμη να ταρακουνήσει όλες τις απολιθωμένες θέσεις στις οποίες παγιδευόμαστε εμείς οι άνθρωποι και να μας δώσει μια νέα ευκαιρία να διαμορφώσουμε προσωπική άποψη για τον κόσμο μέσα στον οποίο ζούμε. Η τέχνη έχει τεράστιο πλεονέκτημα έναντι της νοημοσύνης μας επειδή είναι κυρίως συναισθηματική ενασχόληση... Είναι αυτό που συμβαίνει στο μυαλό μας πριν παγιδευτούμε στους τυπικούς τρόπους έκφρασής μας... Εκεί είναι που συμβαίνουν τα πραγματικά σημαντικά πράγματα.

Καταπιάνεστε με θέματα που είναι είτε άπιαστα, όπως η θρησκεία, είτε άλυτα, όπως ο ρατσισμός, μερικές φορές δύσκολα, όπως οι ιστορίες ανθρώπων που πασχίζουν μάταια να τα καταφέρουν. Τι σας ωθεί να το κάνετε, τι είναι εκείνο που προκαλεί το ενδιαφέρον σας ως ανθρώπου και συγγραφέα;

Για να καταλάβουμε έναν άλλο άνθρωπο πρέπει να έχουμε κάποιον κοινό τόπο. Όταν επιλέγω τους πρωταγωνιστές μου, στα ντοκιμαντέρ αλλά και στις ταινίες μυθοπλασίας, επιλέγω πάντα χαρακτήρες που αντικατοπτρίζουν κάτι από εμένα. Πρέπει να υπάρχει μια κλειδαρότρυπα ανάμεσα σε εμένα και τους χαρακτήρες μου από την οποία θα δοκιμάσω να καλιμπάρω ό,τι μας περιβάλλει.

1981

Hotel of the Stars

Ξενοδοχείο αστέρων

Déjà Vu

2015

Addicted to Solitude
Εθισμένες στη μοναξιά

1999

Εκτός από την πατρίδα σας, έχετε κάνει ταινίες στη Γερμανία, στην Ιρλανδία, στη Λετονία, στη Νότια Αφρική, στις ΗΠΑ. Όταν πηγαίνετε να κάνετε μια ταινία σε μια άλλη χώρα, έχετε κάποια συγκεκριμένη ιστορία στο μυαλό σας ή είναι το μέρος που σας υπαγορεύει το θέμα;

Την ιστορία την ξέρω πάντα από πριν. Το μέρος το ψάχνω μετά. Την ταινία *It is Now or Never* αποφάσισα να τη γυρίσω στη δυτική Ιρλανδία επειδή μου άρεσαν τα βουνά από γκριζο ασβεστόλιθο και τα καταπράσινα αγροτεμάχια. Όπως οι γκριζομαλ-ηδες εργένηδες μου που εξακολουθούσαν να έχουν το πολύ νεανικό όνειρο του να βρουν τη μία και μοναδική. Όταν βρήκα αυτό το τοπίο, με βοήθησε να αναπτύξω τους χαρακτήρες των

μοναχικών αγροτών και τα όνειρά τους να βρουν κάποια να αγαπήσουν. Όταν έκανα την ταινία *Εθισμένες στη μοναξιά*, μια ιστορία για το αν μπορείς ακόμη να αλλάξεις όταν «πληλός έχει πλέον στεγνώσει», βρήκα μια ημι-ερημοποιημένη περιοχή στη Νότια Αφρική, όπου όλοι οι μεγάλοι έπρεπε να αλλάξουν στάση απέναντι στους μη λευκούς προκειμένου να επιβιώσουν στη Νέα Νότια Αφρική. Αλλά η ιστορία έρχεται πάντα πρώτη. Αλλιώς δεν ξέρω πού να ψάξω για τόπο.

Πόσο σημαντική είναι η χρήση του τοπίου στη αφήγηση μιας ιστορίας;

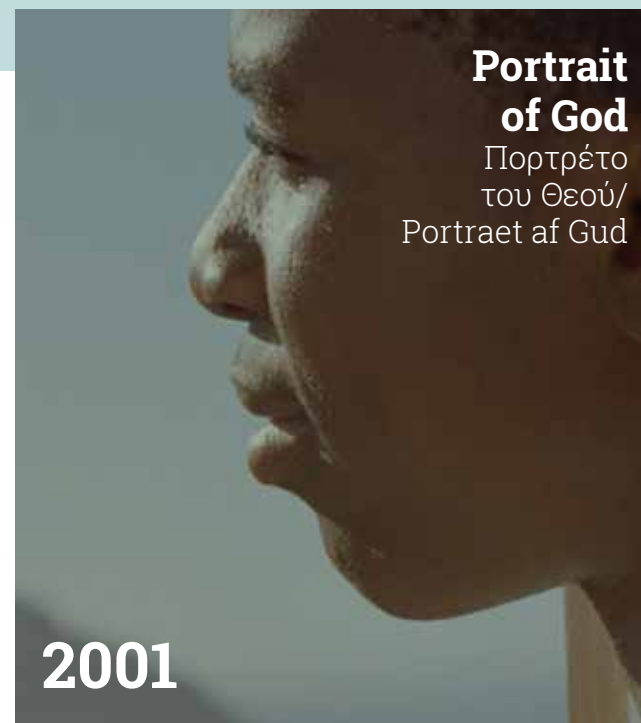
Για εμένα το τοπίο έχει τεράστια σημασία. Είναι το χαρτί στο

οποίο ήμασταν τυλιγμένοι όταν φτάσαμε στον κόσμο. Η υφή του έχει αποτυπωθεί στο πρόσωπό μας. Κάποτε επιχειρήσα να εγκαταλείψω για τα καλά τη Δανία για να ζήσω στη Νότια Αφρική. Ο λόγος για τον οποίο αναγκάστηκα να γυρίσω 10 χρόνια μετά ήταν ότι έπρεπε να επανασυνδεθώ με το τοπίο για να ξαναγεμίσω. Είναι ένα σκηνικό που δεν θα μπορούσα να εγκαταλείψω, είτε μου αρέσει είτε όχι. Το τοπίο είναι αποτυπωμένο στην ψυχή μας και έτσι το χρησιμοποιώ στις ταινίες μου. Δεν μπορώ να καταλάβεις τους ανθρώπους αν δεν γνωρίσεις το τοπίο μέσα στο οποίο ζουν. Είναι τόσο σημαντικό όσο και το πρόσωπό τους. Αν είχα το ταλέντο, θα ζωγράφιζα τοπία. Είναι μία πολύ απλή ζωή σε σχέση με τη βαβούρα του κινηματογράφου.

Portrait of God

Πορτρέτο του Θεού/
Portraet af Gud

2001

Phoenix Bird

Το πουλί του Φοίνικα/
Fugl Fønix

1984

Ο θείος Χάουαρντ

Σκέψεις για έναν αγαπημένο φίλο

Από τη Σάρα Ντράιβερ

Στην επίσκεψή της στη Θεσσαλονίκη το 2011, η Σάρα Ντράιβερ, επίσημη τιμώμενη του 52ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου, έφερε μαζί της στις αποσκευές της κάτι από τον αέρα της καλλιτεχνικής σκηνής της Νέας Υόρκης της δεκαετίας του '80. Σήμερα, πέντε χρόνια αργότερα, η σκηνοθέτρια γράφει αποκλειστικά για το Πρώτο Πλάνο κάποιες σκέψεις για ένα ντοκιμαντέρ για μία από τις εμβληματικότερες μορφές αυτής της σκηνής, φτιαγμένο από ένα μέλος της οικογένειάς του.

Γνώρισα τον Χάουαρντ Μπρούκνερ όταν εργαζόμουν στην αίθουσα εξοπλισμού στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (NYU) την εποχή που έκανα το μεταπτυχιακό μου στις Καλές Τέχνες. Ο Μπρούκνερ, μαζί με τον Τομ Ντι Τσίλο και τον Τζιμ Τζάρμους, έκαναν μία ταινία για τον Ουίλιαμ Μπάρουζ. Κατέληξε να είναι μία εξαιρετική και πολύ αληθινή ταινία γι' αυτόν τον παρανοϊκό και επιφυλακτικό συγγραφέα. Ο Μπιλ Μπάρουζ άνοιξε τον κόσμο και την ιστορία του στον Χάουαρντ. Θυμάμαι πόσο περήφανη ήμουν για τον Χάουαρντ στην πρεμιέρα της ταινίας στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Νέας Υόρκης το 1983.

Πριν από μερικά χρόνια, είδα μια ταινία γεμάτη λανθασμένες πληροφορίες για τον Μπάρουζ. Σκέφτηκα αμέσως την ταινία που έκανε για τον Μπάρουζ ο Χάουαρντ: μία ταινία η παραγωγή της οποίας έγινε ενώ ο Μπάρουζ ήταν ακόμη ζωντανός και με τις ευλογίες του. Ήξερα ότι ο ανιψιός του Χάουαρντ, ο Άρον, ενδιαφερόταν για τη σκηνοθεσία και ότι έκανε ένα ντοκιμαντέρ για κάποιον σεναριογράφο που είχε μπει σε μαύρη λίστα. Ο συγγραφέας πέθανε και η οικογένειά του έβαλε τέλος στη δημιουργία της ταινίας.

Ο Άρον ενθουσιάστηκε που βρήκε την ταινία του θείου του. Έψαξε παντού, μέχρι που βρέθηκε ένα αντίγραφο στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης. Ο σύντροφος του Χάουαρντ, ο Μπραντ Γκουτς, είχε δωρίσει στο μουσείο ένα άθικτο πρωτότυπο αρνητικού της ταινίας. Μετά άρχισε η έρευνα για το αρνητικό υλικό. Βρέθηκε τελικά με τον ποιητή Τζον Τζόρνο. Ο πατέρας μου, ως δικηγόρος, καθοδήγησε νομικά τον Άρον, έτσι ώστε ο Τζον να του εμπιστευθεί αυτό το υλικό που βρισκόταν στο ανέγγιχτο σπίτι του Μπάρουζ, το «καταφύγιό» του, γνωστό ως «bunker», πάνω από 30 χρόνια.

Ο Τζιμ Τζάρμους κινητοποιήθηκε και αυτός και παρότρυνε τον Πίτερ Μπέκερ της Criterion να αναλάβει την εποπτεία

για τη μεταφορά και την κυκλοφορία της ταινίας. Ο Τζιμ και ο Τομ Ντι Τσίλο έκαναν τον σχολιασμό (ενδιαφέροντες και αστείες ιστορίες σχετικά με τη δημιουργία της ταινίας) για την κυκλοφορία του νέου ντοκιμαντέρ Burroughs: the Movie σε DVD από την Criterion.

Ενώ ο Άρον έψαχνε την χαμένη ταινία του θείου του, άρχισε να σκέφτεται πόσα πράγματα είχε καταφέρει να κάνει ο αγαπημένος θείος του κατά τη διάρκεια της σύντομης ζωής του και τον αντίκτυπο που είχε ο θάνατος του Χάουαρντ από AIDS στους στενούς συγγενείς του. Έτσι, άρχισε να γυρίζει ταυτόχρονα την ταινία για τον θείο του. Ήταν επτά χρονών όταν πέθανε ο θείος του.

Το αστέιο είναι ότι ο Τζιμ και εγώ αποκαλούσαμε πάντα τον Χάουαρντ «θείο Χάουαρντ», αν και ήμασταν στην ίδια ηλικία. Ο Χάουαρντ ήταν ένας από τους πιο αγαπημένους φίλους μας. Οπότε, είναι διπλά εύστοχο για εμάς που ο ταλαντούχος και επίμονος Άρον χρησιμοποίησε την προσφώνηση αυτή ως τίτλο για αυτήν την πολύ συγκινητική και διεισδυτική ταινία.

11 Φεβρουαρίου 2016

Έφυγε σκόπιμα

Ακτιβιστής μέχρι τέλους

Η αυτοκτονία ως πολιτική πράξη και το ντοκιμαντέρ ως τεκμήριο στην εσωτερική σύγκρουση ενός σκηνοθέτη απέναντι στην επιθυμία του φίλου του να καταγράψει τη στιγμή της αποχώρησής του από τη ζωή στην κάμερα ως ύστατη χειρονομία ακτιβισμού.

Συνέντευξη στη Δήμητρα Νικολοπούλου

Η ταινία σας εξελίσσεται από μελέτη ενός χαρακτήρα σε μια συγκλονιστική ιστορία για μια σύνθετη προσωπικότητα και το ευαίσθητο θέμα της αυτοκτονίας. Πώς αντιμετωπίσατε τα ηθικά ζητήματα που ανέκυψαν όταν ο Μέγερ Βίσερ σας εξομολογήθηκε την πρόθεσή του;

Ένας καλός σκηνοθέτης πρέπει να εξετάζει πάντοτε τη σχέση ισχύος ανάμεσα στον σκηνοθέτη και το θέμα του και τον ηθικό αντίκτυπο του κινηματογραφικού έργου. Πιστεύω ότι ακόμη και το πιο ξεκάθαρο, φαινομενικά, θέμα ταινίας παρουσιάζει ηθικές προκλήσεις. Αντιμετωπίζω τα δύσκολα αυτά ζητήματα ήδη από την πτυχιακή εργασία μου, στη σχολή κινηματογράφου, που καταπιανόταν με τους άστεγους ηρωομανείς εφήβους στο Σαν Φρανσίσκο, αλλά όταν ο Μέγερ μου είπε ότι σχεδίαζε να αυτοκτονήσει, το θέμα τέθηκε σε ένα εντελώς νέο επίπεδο σπουδαιότητας. Δεν σκόπευα να κάνω μια ταινία για την αυτοκτονία ή σε πρώτο πρόσωπο... Αλλά όταν ο Μέγερ μου είπε ότι ήθελε να δώσει τέλος στη ζωή του, ήξερα ότι δεν θα μπορούσα να κρυφτώ πίσω από την κάμερα. Η αυταπάτη ότι ο σκηνοθέτης ενός ντοκιμαντέρ είναι απλώς ένας παρατηρητής δεν θα μπορούσε να σταθεί υπό αυτές τις περιστάσεις. Αποφάσισα ότι για να προχωρήσει αυτή η ταινία, το ηθικό δίλημμα που αντιμετώπιζα με την αυτοκτονία ως σκηνοθέτης και φίλος έπρεπε να γίνει μέρος της ταινίας. Από εκεί και μετά αποφάσισα να ζητήσω τη συμβουλή ειδικών. Συνάντησα έναν σύμβουλο ιατρικής ηθικής, δικηγόρο, ψυχιάτρο και κάποιον καθηγητή δημοσιογραφικής ηθικής και δεοντολογίας – και κινηματογράφησα τις συναντήσεις μου μαζί τους. Έψαξα επίσης να βρω έναν σύμβουλο για την ταινία, ο οποίος ήταν ειδικός στην αποτροπή αυτοκτονιών, καθώς ήταν σημαντικό για εμένα να αντιμετωπίσω υπεύθυνα το θέμα. Το σημαντικότερο, τέλος, είναι πως δεν πιστεύω ότι θα μπορούσα να έχω προχωρήσει με την ταινία χωρίς να ξέρω ότι ο Μέγερ ήταν υπό τη φροντίδα γιατρών που γνώριζαν την επιθυμία του να πεθάνει. Κινηματογράφησα κάποιες συναντήσεις του με τον γιατρό του και τον ψυχιάτρο του, και πήρα επίσης την άδεια από τον Μέγερ να τους συναντήσω και μόνος μου. Επομένως, δεν ήμουν μόνος μου με αυτή τη δύσκολη πληροφορία.

Ο πρωταγωνιστής σας, ο Μέγερ Βίσερ βλέπει τα πάντα – τη ζωή και τον θάνατο – από πολιτική σκοπιά. Πιστεύετε ότι άνθρωποι σαν τον Βίσερ σπανίζουν σήμερα; Πιστεύω ότι υπάρχει πάντοτε ένας πυρήνας ανθρώπων – στην αριστερά και στη δεξιά – για

τους οποίους οι πεποιθήσεις τους έχουν τόσο μεγάλη σημασία που επηρεάζουν κάθε πτυχή της ζωής και του θανάτου τους. Στο παρελθόν, κοινότητες ακτιβιστών θα συναντιούνταν όλοι μαζί, θα έτρωγαν, θα διαφωνούσαν, θα έκαναν πορείες. Σήμερα, στον ψηφιακό κόσμο, η ιδέα της κοινότητας έχει αλλάξει... και πολλοί από την παλιά φρουρά αισθάνονται ότι έχουν μείνει πίσω. Ο Μέγερ ενθικώθηκε σε μια περίοδο μεγάλης σύγχυσης στις ΗΠΑ, όταν πολλοί νέοι αμφισβητούσαν τις αξίες των γονιών τους, απορρίπτοντας τον φυλετικό, σεξουαλικό και πολιτικό συντηρητισμό τους. Οι Yippies είχαν τόσο μεγάλη επιρροή επειδή βοήθησαν να καθιερωθεί ο ακτιβισμός. Όπως είπε ο Μέγερ, «οι Yippies έκαναν τους hippies πολιτικά όντα». Πολλοί από τους ακτιβιστές αυτούς μεγαλώνοντας έγιναν λιγότερο ριζοσπαστικοί και πολλοί αναδιπλώθηκαν ξανά μέσα στην κοινωνία. Ο Τζέρι Ρούμπιν – ένας από τους ιδρυτές του κινήματος – έγινε χρηματιστής τη δεκαετία του '70... Αλλά όχι ο Μέγερ. Όταν μεγάλωνα εγώ, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, ο ακτιβισμός ήταν πολύ περιορισμένος μεταξύ των νέων Αμερικανών. Ήταν κάτι που αντιμετωπιζόταν με καχυποψία. Έβλεπα τον κοινωνικό ακτιβισμό της δεκαετίας του 1960 με νοσταλγία και γι' αυτό με ενδιέφερε πάρα πολύ να μάθω περισσότερα για τον Μέγερ και τους Yippies. Όταν ο Μέγερ ήταν νέος, το σλόγκαν της εποχής ήταν «ποτέ μην εμπιστευόσαι κανέναν πάνω από τα 30». Όταν συνάντησα τον Μέγερ, πλησίαζε τα 60, εξακολουθούσε να είναι πιστός στις αρχές του, αλλά ένιωθε ότι ο χρόνος του είχε τελειώσει.

Εκτός από σκηνοθέτης πίσω από την κάμερα, ήσασταν και φίλος του. Πόσο δύσκολο ήταν για εσάς να ισορροπήσετε ανάμεσα στους δύο αυτούς ρόλους;

Το ντοκιμαντέρ που προσπαθώ να κάνω είναι ταινίες προσωπικές, βασισμένες σε χαρακτήρες, κάτι που προϋποθέτει ότι υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στον σκηνοθέτη και το θέμα. Για να ενισχύσω τη σχέση αυτή, περνάω πολύ χρόνο με τον κάθε χαρακτήρα, με ή χωρίς την κάμερα. Η διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ σκηνοθέτη και φίλου είναι συχνά μια διαδικασία σε συνεχή εξέλιξη. Σε κάποιο σημείο του σκηνοθετικού έργου (συνήθως στο μοντάζ), ο σκηνοθέτης καλείται να ξεχωρίσει τον κόσμο που αποτυπώνεται στην ταινία από τον κόσμο της φίλιας μέσα από την οποία δημιουργήθηκε. Είναι απαραίτητο να παίρνεις κάποια απόσταση για να έχεις καλύτερη οπτική και να μπορείς να κρίνεις. Στην περίπτωση του Μέγερ, ήμουν σαφώς πολύ κοντά στο υλικό και, επομένως, βασίστηκα πάρα πολύ στον μοντέρ μου, τον Ντέιβιντ Μέλμαν, για να με βοηθήσει να αποκτήσω αυτήν την καλύτερη οπτική. Έτσι, ο Ντέιβιντ έγινε συν-σκηνοθέτης του ντοκιμαντέρ. Τον Μέγερ τον συνάντησα πρώτη φορά όταν γυρίζα την ταινία *No Impact Man*. Επομένως, παρ' όλο που ο Μέγερ και εγώ ήρθαμε πολύ κοντά στη συνέχεια, η φίλια μας διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του κινηματογράφου. Η αφήγηση της ιστορίας του ήταν το ίδιο σημαντική για εμένα όσο και για εκείνον. Πιστεύαμε πως ήταν μία σημαντική ιστορία να αφηγηθεί κανείς και το γεγονός ότι συμμετείχα εγώ ο ίδιος, όπως και η φίλια μας, στην ιστορία βοήθησε να εκτονωθεί η ένταση που προκαλεί η ανάγκη σαφούς οριοθέτησης των ρόλων του σκηνοθέτη και του φίλου.

Ένα τυπικό ψέμα για μια ηθική αλήθεια

Ακριβώς επειδή το σινεμά είναι larger than life, μια τέχνη συναρπαστική και ολοκληρωτική που μας απορροφά και μας μεταμορφώνει, δεν ωφελούν οι διακρίσεις ανάμεσα στη μυθολογία και την τεκμηρίωση, ανάμεσα στα είδη και στις λεγόμενες «κινηματογραφίες»: αυτό μοιάζει να διατείνεται μία από τις πιο πολυσχιδείς προσωπικότητες του σύγχρονου κινηματογράφου, ένας σκηνοθέτης-ερευνητής που πιστεύει στη δύναμη του σινεμά να φτιάχνει νέους κόσμους, αλλά, κυρίως, να αλλάζει τον δικό μας.

Συνέντευξη στην Γκέλυ Μαδεμλή

Ποια είναι η πρώτη παιδική σας ανάμνηση από τον κινηματογράφο; Πιστεύετε ότι η μνήμη έχει από τη φύση της κινηματογραφικό χαρακτήρα;
Θυμάμαι να βλέπω την Κιμ Νόβακ και τον Τζιν Κέλι, και τους δύο στην τηλεόραση. Ήταν απίστευτα όμορφοι. Τα μαλλιά τους έλαμπαν. Σε κάποια σημεία, η μνήμη και ο κινηματογράφος μοιάζουν. Είναι και τα δύο συνειρμικά και παράλογα. Ο χώρος και το χρώμα, για παράδειγμα, παίζουν μεγάλο ρόλο και στα δύο. Όμως, σε ένα σημαντικό σημείο, η μνήμη είναι ακριβώς το αντίθετο από τον κινηματογράφο. Το σινεμά είναι ασφαλές: μπορούμε να βλέπουμε μια πολύ δυσάρεστη ταινία, αλλά να ξέρουμε ότι δεν βρισκόμαστε πραγματικά εκεί. Βιώνουμε εμπειρίες μέσω των χαρακτήρων. Η μνήμη μας, όμως, μας πάει πίσω σε κάτι που συνέβη πραγματικά. Αν πρόκειται για μια τραυματική ανάμνηση, η τραυματική εμπειρία εξακολουθεί να συμβαίνει. Συνεχίζει να μας ταραξίει τη νύχτα.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα στην ιστοριογραφία του κινηματογράφου όπως αναπτύχθηκε στη Δύση;

Είναι η ιστορία του νικητή. Είναι μια καταγραφή των ταινιών που κόστισαν περισσότερο ή κέρδισαν τα περισσότερα βραβεία ή είχαν τη μεγαλύτερη δημοσιότητα. Η δυτική κινηματογραφική ιστοριογραφία είναι συχνά, όπως λέω στην ταινία *The Story of Film*, ρατσιστική από παράλειψη. Διακρίνεται επίσης μια βαθιά, ασυνείδητη, αντρική μεροληψία. Ένα από τα πολλά ελαττώματα των αντρών είναι ότι τους αρέσει τόσο πολύ να κάνουν παρέα με άλλους άντρες που μερικές φορές δεν παίρνουν καν είδηση ότι δεν υπάρχει καμία γυναίκα στον χώρο. Οι γυναίκες είναι αλλού. Οι άντρες κριτικοί συχνά δεν ενδιαφέρονται γι' αυτό το αλλού. Μία σημαντική Αμερικανίδα κριτικός ανέφερε προσφάτως στο Twitter ότι το Καζακστάν (όπου δεν έχει πάει ποτέ) είναι μια «περίεργη» χώρα. Για τους Καζάκους, η χώρα τους είναι το κέντρο του κόσμου, αλλά για την αμερικανίδα κριτικό, είναι ψυχικά πολύ μακριά. Η ψυχική απόσταση είναι βασικό στοιχείο της ιστορίας του κινηματογράφου όπως γράφεται στη Δύση.

Υπάρχει, πιστεύετε, κάτι σαν ποιητική του «αυτοαναφορικού» κινηματογράφου, των ταινιών που ενσωματώνουν άλλες ταινίες – είτε πρόκειται για ντοκιμαντέρ με θέμα τον κινηματογράφο (όπως οι ταινίες *Burden of Dreams* του Χέρτσογκ, *Tokyo-Ga* του Βέντερς, *Lost in La Mancha* του Γκίλιαμ ή *The Five Obstructions* του Φον Τρίερ, για παράδειγμα) είτε για φιλμ (Αμερικανική νύχτα του Τρυφώ, *Adaptation* του Σπάλικ Τζόνζι, *Σινεμά ο Παράδεισος του Τσιντράνε* και ούτω καθ'

εξής); Με άλλα λόγια, υπάρχει κάτι που να συνδέει τέτοιου είδους ταινίες από διαφορετικές εποχές, χώρες, είδη;

Νομίζω πως ναι. Ένα από τα πράγματα που αγαπούσε ο κόσμος όταν πήγαινε στον κινηματογράφο τη δεκαετία του 1910 ήταν η αντίθεση ανάμεσα στη δική του συνηθισμένη ζωή και την πολυτέλεια των κινηματογραφικών αισουσών της εποχής και της ζωής που έβλεπαν στην οθόνη. Η βόλτα στο σινεμά προϋπέθετε το πέρασμα σ' έναν άλλο κόσμο. Στον *Μάγο του Οζ*, όταν η Ντόρθι ανοίγει την πόρτα από το ασπρόμαυρο στο έγχρωμο, περνά σε έναν άλλο κόσμο. Στις ταινίες για τον κινηματογράφο, όταν περνάμε με ένα cut σ' ένα πλάνο από το παρελθόν, αλλάζουμε κόσμο. Συχνά η αλλαγή είναι σαν να πηγαίνουμε από το «εδώ» στο «εκεί», από την πρόζα στην ποίηση. Αλλά μπορεί να συμβαίνει και το αντίστροφο. Σκεφτείτε μια ταινία σαν το *Χιροσίμα*, αγάπη μου και πώς τα εμβόλια πλάνα μετατρέπουν ξαφνικά κάτι το ποιητικό σε κάτι πολύ πιο προσγειωμένο. Σε όλες τις ταινίες που χρησιμοποιούν αποσπάσματα από άλλες ταινίες, το πέρασμα σε έναν άλλο κόσμο είναι συναρπαστικό. Η ενσωμάτωση του αποσπάσματος λέει κάτι σαν «Κοίτα!». Είναι σαν να περνάς σε ένα τραγούδι όταν βλέπεις ένα μιούζικαλ.

Ποια είναι η βασική πρόκληση για σας όταν δουλεύετε με αρχαιακό υλικό;

Η βασική πρόκληση, για να είμαι ειλικρινής, είναι η αποφυγή της κοινοτοπίας. Πέρα από αυτό, θες να είσαι σίγουρος ότι δείχνεις όλη την κοινωνική, ιστορική ή ασυνείδητη δύναμη του αρχαιακού υλικού. Δεν θέλεις να το χρησιμοποιήσεις σαν φόντο, για παράδειγμα. Θέλεις πραγματικά να κοιτάξεις σε βάθος και να δεις τι περιέχει. Αυτό συχνά σημαίνει ότι πρέπει να παρακάμψεις τη χρήση για την οποία προοριζόταν αρχικά αυτό το υλικό.

Στο πρώτο επεισόδιο του *The Story of Film*, όταν αναφέρεστε στις μετατροπές που έγιναν στις ακτές της Νορμανδίας για τις ανάγκες των γυρισμάτων της ταινίας *Η διάσωση του στρατιώτη Ράιαν*, συμπεραίνετε: «Ένα ψέμα για να πεις την αλήθεια: Αυτή είναι η τέχνη του κινηματογράφου». Πώς μπορεί να μεταφραστεί αυτό στην τέχνη του ντοκιμαντέρ; Υπάρχουν ψέματα στη διαδικασία αποτύπωσης αυτού που ορίζουμε συμβατικά ως «πραγματικότητα»;

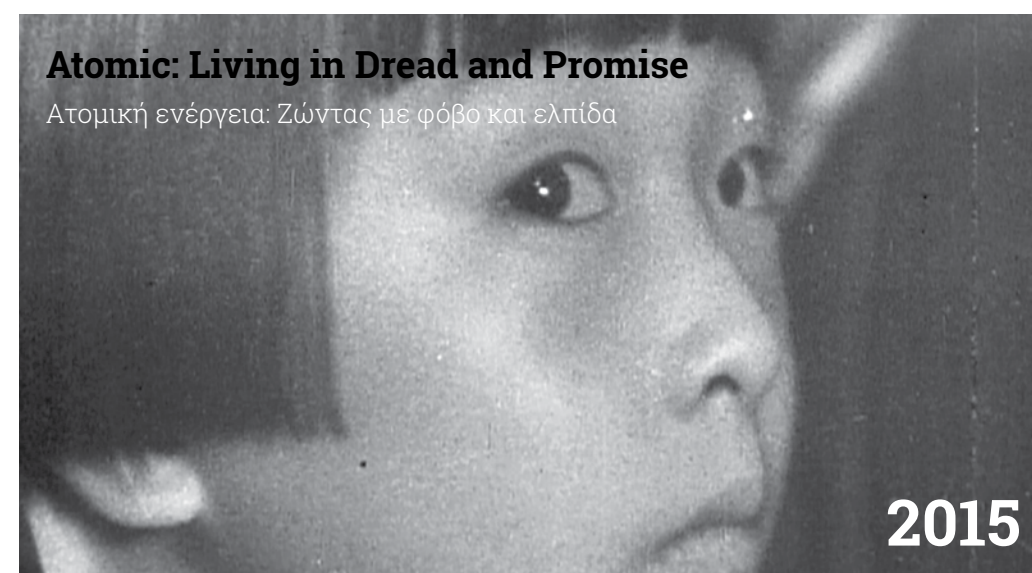
Το ντοκιμαντέρ είναι κι αυτό ένα ψέμα για να πεις την αλήθεια. Είναι ένα τυπικό ψέμα για να πεις μια ηθική αλήθεια. Μ' άλλα λόγια, εννοώ ότι οι ντοκιμαντερίστες χρησιμοποιούν τη φόρμα του κινηματογράφου –κόβοντας τον χρόνο σε ενότητες, δίνοντας μορφή σε μια άμορφη ζωή κ.λπ.– με έναν τρόπο που δεν έχει στόχο να πει ψέματα στο κοινό σε επίπεδο περιεχομένου.

Το θέμα της κλίμακας φαίνεται να έχει μεγάλη σημασία για εσάς, στην ερμηνεία σας για τη σημασία της τέχνης του κινηματογράφου για την ανθρωπότητα – λέτε πως το σινεμά ήταν η πρώτη απόπειρα της αναπαραστατικής τέχνης να δείξει στον απλό κόσμο τι σημαίνει τεράστιο, τι σημαίνει

2009

The First Movie
Η πρώτη ταινία

Atomic: Living in Dread and Promise
Ατομική ενέργεια: Ζώντας με φόβο και ελπίδα

2015

A Story of Children and Film

Μια ιστορία για παιδιά και ταινίες

2013

I Am Belfast
Είμαι το Μπέλφαστ

2015

larger than life. Η λειτουργία αυτή συνεχίζει να είναι σημαντική για εσάς στην εποχή των νέων ψηφιακών μέσων; Τι συμβαίνει όταν βλέπουμε τους ανθρώπους σαν μινιατούρες σε ένα περιβάλλον που μπορούμε να χειριστούμε με τον αντίχειρά μας;

Ο κινηματογράφος είναι πράγματι «μεγαλύτερος από τη ζωή». Μεγεθύνει και μεγαλοποιεί. Είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του και από τις σημαντικότερες απολαύσεις που προσφέρει. Αιχμαλωτίζει την προσοχή μας, γεμίζει το οπτικό μας πεδίο και απαιτεί από εμάς να αφεθούμε στον ρυθμό του. Όταν βλέπεις μια ταινία στο λάπτοπ ή στο κινητό, σταματά να είναι κινηματογράφος. Είναι μόνο η περιληψη της ταινίας ή ένα βοήθημα για να την ξαναθυμηθείς, αν την έχεις ξαναδεί, εκτός εάν προσπαθήσεις να δημιουργήσεις κάποιες από τις συνθήκες που επικρατούν όταν βλέπεις την ταινία στη μεγάλη οθόνη – σκοτάδι, άριστο ήχο και, το σημαντικότερο, υποταγή στον χρόνο της ταινίας.

Στην ταινία *Ατομική ενέργεια* δείχνετε πόσο πολύ έχει επηρεάσει τον σύγχρονο κόσμο η ατομική ενέργεια. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει επηρεάσει τη σύγχρονη εικονογραφία και, κατ' επέκταση, τις εικόνες του κινη-

ματογραφικού μέσου;

Πιστεύω πως η Φυσική και η ατομική ενέργεια μάς υπενθύμισαν ότι η ζωή του ανθρώπου είναι, σε μέγεθος, μεσαιας κλίμακας. Υπάρχει ένας πολύ μικρός κόσμος που δεν μπορούμε να δούμε, ο οποίος περιγράφεται καλύτερα από τους κβαντικούς νόμους, και ένας τεράστιος κόσμος που επίσης, κατά κάποιον τρόπο, δεν μπορούμε να δούμε – ο κοσμικός χωροχρόνος. Η ατομική ενέργεια και οι πυρηνικές καταστροφές μάς έδωσαν μια αίσθηση του μεγαλειώδους, του τρομακτικά καταστροφικού. Από μια άποψη, είναι συναρπαστικό να σκέφτεσαι αυτές τις ακραία μεγάλες κλίμακες, αλλά είναι επίσης σαν να ρίχνεις ένα μπουόμερανγκ που επιστρέφει με ορμή επάνω σου. Συνειδητοποιούμε ότι η ανθρώπινη κλίμακα μας είναι βαθιά όμορφη και κομμάτι ενός συνεχούς. Εμείς είμαστε οι φύλακες του δικού μας κομματιού αυτού του συνεχούς, του κήπου μας.

Τι θα λέγατε για την ενέργεια που κρύβουν συγκεκριμένα μέρη πάνω στον χάρτη; Επηρεάζει και αυτή τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε συγκεκριμένες ταινίες; Ως προγραμματιστής σε διάφορα φεστιβάλ, καλεσμένος ή/και τακτικός επισκέπτης, πιστεύετε ότι το περιβάλλον των πόλεων, τόσο ως αστικών δομών όσο και ως τόπων

ιστορικής σημασίας, επηρεάζει τη δομή και τη λειτουργία των φεστιβάλ κινηματογράφου;

Ναι. Οι ταινίες παίζουν διαφορετικό ρόλο σε διαφορετικά μέρη. Σε μια κουλτούρα όπου ο μαγικός ρεαλισμός είναι κάτι το σύνηθες (όπως η δυτική Αφρική ή η νότια Αμερική) η σχηματισμένη αφήγηση και οι εναλλαγές μεταξύ διαφορετικών κόσμων είναι αποδεκτά στοιχεία. Στον αγγλοσαξονικό κόσμο, όχι και τόσο. Τα φεστιβάλ κινηματογράφου οργανώνονται συνήθως από προοδευτικά άτομα και αριστεριστές και, έτσι, γίνονται στοιχείο του αγώνα για μοντερνισμό και ισότητα. Τα φεστιβάλ με τον μεγαλύτερο δυναμισμό και το μεγαλύτερο πάθος οργανώνονται σε μέρη όπου η ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σε κίνδυνο. Εκεί, οι ταινίες έχουν μεγαλύτερο βάρος. Στις κοινωνίες όπου είναι όλα αποδεκτά, εκεί που η νόρμα είναι ο καπιταλισμός της ανοχής, τα φεστιβάλ κινηματογράφου δίνουν την αίσθηση ότι είναι περισσότερο μεταμοντέρνα, ότι αφορούν περισσότερο τον τρόπο ζωής από την ίδια τη ζωή. Και αυτό εντάξει είναι, αλλά βρισκόμουν στο Σαράγεβο κατά τη διάρκεια της πολιορκίας και έκανα μία ταινία στο κουρδικό Ιράκ και μεγάλωσα σε μια πολεμική περίοδο για τη Βόρεια Ιρλανδία. Σε αυτά τα μέρη, ο κινηματογράφος έχει να προσφέρει πολύ περισσότερα από απλή ψυχαγωγία.

Συνεντεύξεις στην
Ελένη Ανδρουτσόπουλου
και στον Βασίλη Τερζόπουλο

Δημήτρης Κουτσιμαπασάκος

Σιωπηλός Μάρτυρας

Μάρω Αναστοπούλου

Τα σημάδια του ουρανού

Διαβάζοντας τα σύννεφα

Η παραδοσιακή μετεωρολογία, έτσι όπως εφαρμόζεται από τους κατοίκους της Αμοργού, δεν προβλέπει απλώς τον καιρό, αλλά μαρτυρά μια οικουμενική αλήθεια για τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Η ταινία πραγματεύεται τη ζωή σε ένα από τα πιο δημοφιλή νησιά, την Αμοργό. Ποιες πλευρές της θέλατε να καταγράψετε μέσα από το ντοκιμαντέρ;

Η Αμοργός έρχεται συνήθως στο μυαλό όλων μας ως το νησί του Απέραντου γαλαξίου και της ξενοιασιάς του καλοκαιριού. Πριν από μερικά χρόνια επισκέφθηκα το νησί χειμώνα. Με φόντο τα σκληρά τοπία των δυνατών ανέμων και της ομίχλης γνώρισα κάποιους Αμοργιανούς. Η γλυκιά σπιρτάδα των κινήσεων, η ζωντάνια στο βλέμμα ακόμα και των γεροντότερων, η ντοπιολαλιά και μια μοναδική αίσθηση του χιούμορ γέννησαν την ανάγκη για τη δημιουργία αυτού του ντοκιμαντέρ. Ωστόσο, δεν ήταν πρόθεσή μου να επικεντρωθώ στις μη τουριστικές όψεις του νησιού, είναι το ίδιο το υλικό που καταγράψαμε ακολουθώντας του πρωταγωνιστές που οδήγησε στις σκηνές που περιγράφονται στην ταινία. Είναι οι μεταξύ τους σχέσεις στο γεωγραφικό τους χώρο.

Πρόκειται για την πρώτη σας σκηνοθετική απόπειρα. Ποιες ήταν οι δυσκολίες του εγχειρήματος και ποιες οι προκλήσεις;

Οι δυσκολίες είχαν να κάνουν αποκλειστικά με την ανεύρεση χρηματοδότησης, προσπάθεια από την οποία παραιτήθηκα σχετικά σύντομα. Πρόκειται για μια πραγματική homemade παραγωγή. Οι προκλήσεις ήταν αμέτρητες κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων και του μοντάζ και εξακολουθούν να είναι αμέτρητες και τώρα που η ταινία ξεκινάει το ταξίδι της. Η σπουδαιότερη όλων ήταν το πώς θα καταφέρω να μετατρέψω την επαφή με άγνωστους αρχικά ανθρώπους σε μία ουσιαστική σχέση, ώστε να μπορούν να μοιραστούν στιγμές τους άνετα μπροστά στο φακό, ώστε κατ'επέκταση να φανεί ως εμπειρία που μπορεί να αφορά ανθρώπους σε όλο τον πλανήτη. Η επόμενη πρόκληση ήταν η παραγωγή ενός έργου με αφηγηματικό ύψος που θα θύμιζε περισσότερο ταινία μυθολογίας, παρά τεκμηρίωσης, χωρίς αυτό να αποτελεί επιταγή για τη δημιουργία ξεκάθαρων ορίων. Άλλωστε όταν η έμπνευση είναι η «πραγματική» ζωή δεν υπάρχουν ξεκάθαρα όρια - ένας από τους λόγους που με μαγεύει να ασχολούμαι με το είδος του ντοκιμαντέρ.

Φυλακές της μνήμης

Η μουσική ιστορία ενός σωφρονιστικού ιδρύματος στην ελληνική ενδοχώρα διατυπώνεται ένα ερώτημα για τη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελλάδα.

Ποια ήταν η αφορμή που γέννησε το ενδιαφέρον ενός σκηνοθέτη για μια φυλακή που δεν είναι πια σε λειτουργία;

Αφορμή στάθηκε η αλλαγή χρήσης της παλιάς φυλακής Τρικάλων, ενός κτιρίου με μεγάλη ιστορία, και η προοπτική της μεταμόρφωσης της. Ρόλο έπαιξε επίσης το γεγονός ότι κατάγομαι από τα Τρίκαλα και από παιδί θυμάμαι τη φυλακή να δεσπόζει επιβλητικό στο κέντρο της πόλης μας, δίπλα από την εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου και το οθωμανικό τζαμί του Οσμάν Σαχ. Έχει μείνει για πάντα χαραγμένη στη μνήμη μου η εικόνα των κρατουμένων που κάθε Μεγάλη Παρασκευή, κατά την περιφορά του Επιταφίου, ανεβασμένοι στα καγκελόφραχτα παράθυρα της φυλακής κρατούσαν αναμμένες λαμπάδες και ακολουθούσαν νοερά την πομπή.

Πώς η απροσδόκητη ανακάλυψη για την ιστορία του μνημείου επηρέασε την πορεία της ταινίας και ποια καινούργια ζητήματα έθεσε;

Ο Σιωπηλός Μάρτυρας ξεκίνησε ως ένα βιογραφικό πορτρέτο της παλιάς φυλακής Τρικάλων που είχε ως αιώτερο στόχο την περιήγηση στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας μέσα από μια ιδιαίτερη οπτική γωνία, εκείνης του εγκλεισμού. Η αναπάντεχη ανακάλυψη του οθωμανικού λουτρού που κρυβόταν για έναν ολόκληρο αιώνα κάτω από τους τοίχους της ανέτρεψε την αφήγηση της ταινίας και διέυρνε τη θεματική της. Το ερώτημα που ανέκυψε είναι ο τρόπος που διαχειριζόμαστε την ιστορική μνήμη. Η κάμερα ήταν παρούσα σε όλα τα στάδια των αρχαιολογικών εργασιών, καταγράφοντας τη δραματική αλλαγή της φυσιογνωμίας της φυλακής και δίνοντας της φωνή πριν σιωπήσει για πάντα.

Η ζωή τώρα, η ζωή εδώ

Στην Ελλάδα της κρίσης, του προσφυγικού, της ανασφάλειας, του σοκ που σε καθηλώνει και της αντίδρασης σε όσα συμβαίνουν, οι Έλληνες ντοκιμαντερίστες επιλέγουν το τελευταίο. Αντιδρούν. Όχι σπασμωδικά, αλλά ψύχραιμα. Το βλέμμα τους στέκεται σε ανθρώπους και καταστάσεις και το μυαλό τους προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει μια κοινωνία σε μετάβαση. Το αποτέλεσμα είναι η ζωή εδώ, η ζωή τώρα, με όλες τις χάρες, τη συγκίνηση, αλλά και την ασχημία της.

Της Δημήτρας Νικολοπούλου

Αντίδραση

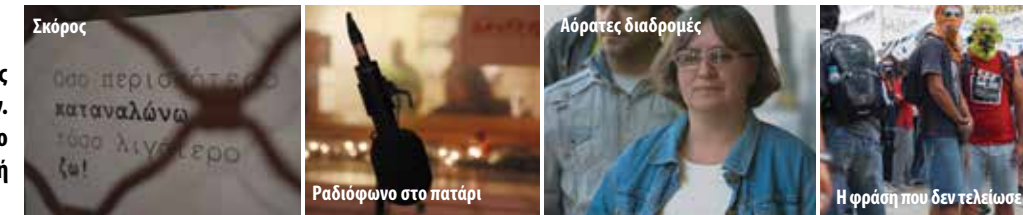
Αναμενόμενο κι απαραίτητο, φέτος αρκετά ντοκιμαντέρ εστιάζουν στην κρίση. Όμως αποφεύγουν το στερέοτυπο της μονόπλευρης απεικόνισης μιας κοινωνίας που αποδέχεται μοιρολατρικά τα δεινά. Ψάχνουν περισσότερο να βρουν εκείνους που αντιπρόκειται στην κρίση. Και σε αρκετές περιπτώσεις, τα καταφέρνουν. Στο ντοκιμαντέρ **Σκόρος: Αντικατανόηση στην κρίση** της Αθηνάς Σούλη, η εναλλακτική λύση έρχεται απ'τον Σκόρο, μια αντικαταναλωτική κολεκτίβα στα Εξάρχεια της Αθήνας. Το αλιεβέρσι εκεί δεν είναι αμοιβαίο. Όσοι έχουν την δυνατότητα προσφέρουν, υπάρχουν όμως κι εκείνοι, κάτω απ' το όριο της φτώχειας που βρίσκουν στον Σκόρο ένα χέρι βοήθειας. Στο **Ραδιόφωνο στο πατάρι** του θανάση Παπακώστα, πρωταγωνιστής είναι το ανεξάρτητο αυτοδιαχειριζόμενο webradio Μεταδέυτερο, που γεννήθηκε μετά το κλείσιμο της ΕΡΤ το 2013. Δεκάδες άνθρωποι χιτίζουν εθελοντικά ένα πρόγραμμα πολιτισμού, αλλά και πολιτικής παρέμβασης που εκπέμπει απ' το πατάρι ενός δισκοπωλείου. Στις **Αόρατες διαδρομές** της Γιάννας Δελατόλα, ο θεατής ανακαλύπτει την Αθήνα μέσα από τρεις διαφορετικούς ξεναγούς: Τον Γιάννη, τη Μαρία και τον Λάμπρο, τρεις ανθρώπους που έζησαν δύσκολα και τώρα συμμετέχουν στις κοινωνικές περιηγήσεις που οργανώνει το περιοδικό δρόμου αστέγων «σχεδία». Το ντοκιμαντέρ **Η φράση που δεν τελείωσε** του Μανώλη Παπαδάκη, μας ταξιδεύει πίσω μια πενταετία, στο κίνημα των Ανετακτισμένων, από τις πρώτες μέρες διαμόρφωσής του στην Πλατεία Συντάγματος μέχρι και την κορύφωσή του.

Ανθρώπινα δικαιώματα στο μικροσκόπιο

Το δικαίωμα στη ζωή, στη διαφορετικότητα, στα απολύτως απαραίτητα, αυτονόητα για κάποιους, γίνεται οδηγός για αρκετούς σκηνοθέτες. Στα **Λευκά βήματα**, ο Μιχαήλ Βιτωράκης και ο Σωτήρης Κάππος, επιστρέφουν στη Ρουάντα και στο Μπουρουντί δέκα χρόνια μετά τη γενοκτονία κι ανιχνεύουν τις δυτικές επιρροές, ενώ ταυτόχρονα αποκάλυπτουν τη δύσκολη καθημερινότητα σε έναν τόπο που η εύρεση νερού και τροφής απαιτεί επίπονη εργασία. Το **25 χρόνια Χωρίς Σύνορα – The Untold Stories** του Γιάννη Μαυρογένη διατρέχει 25 χρόνια γεμάτα εμπειρίες, αγώνες, νίκες αλλά και απώλειες, από το Ιράκ μέχρι τη Δυτική Αφρική και από την Αϊτή μέχρι τις Φιλιππίνες, μέσα από τις προσωπικές, ανέκδοτες ιστορίες μελών των Γιατρών Χωρίς Σύνορα. Στο φιλμ **Μετέωροι άνθρωποι** των Στρατή Βογιατζή και Θέκλας Μαλάμου, η Σαμπιχά, μια χαρισματική γυναίκα διεκδικεί ίσα δικαιώματα για τους Ρομά, ενώ δίνει τη μάχη για να αλλάξει στοιχεία της κουλτούρας τους που τους κρατούν πίσω. Στους Ρομά, και πιο συγκεκριμένα στην παραγωγή της Νέας Ζωής που βρίσκεται δίπλα στη χωματερή της Φυλής στέκεται και η **Νέα Ζωή** της Αλεξίας Τσαγκάρη. Με κίνδυνο της ζωής τους, Έλληνες και Αλβανοί Ρομά ψάχνουν παράνομα στα σκουπίδια για οτιδήποτε μπορεί να πουληθεί. Κι απ' τη φυλή, στο φύλο. Θέματα αποδοχής φύλου καταγράφει το **Spectrum** των Χαράς Καλλονιτζή, Ιωάννας Παπαϊωάννου, Διώνης Τέγου και Δημήτρας Τσαλκτζόγλου, με πρωταγωνίστριες, τη Ντένυ, τη Ναβά και την Άννα, τρεις ιδιαίτερες προσωπικότητες που εκτός από τις εσωτερικές συγκρούσεις, έχουν να αντιμετωπίσουν και τον ρατσισμό του κοινωνικού τους περιγύρου.

Η μνήμη όπου και να την αγγίξεις πονεί (Σεφέρης)

Το νήμα της Ιστορίας ξεδιπλώνεται στα φετινά ντοκιμαντέρ μέσα από μαρτυρίες και ντοκουμεντά, νοηματοδοτώντας το σήμερα, το τώρα. Στο **The Tree I Dreamt** του Δημήτρη Αλχατζίδη ο ξεριζωμένος των Ποντίων, που αναγκάστηκαν να εκπατριστούν τέσσερις φορές κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, έρχεται στο προσκήνιο. Το **Μάνες και κόρες** της Μαρίας Νικολάου επιστρέφει το χρόνο στο 1936, στο Σουφλί όπου ξεκινά η μεγάλη απεργία των σπυροτρόφων και των μεταξοεργατριών, με σύνθημα «100 ή θάνατος» και αίτημα 100 δραχμές η τιμή αγοράς ανά κιλό των κουκουλιών. Το ντοκιμαντέρ **Σημεία οι φοβερές της Λευτεριάς** του Τάκη Σακελλαρίου ανατρέπει σε μία κρίσιμη εβδομάδα για την Ελλάδα, στην περίοδο από τις 12 έως τις 18 Οκτωβρίου του 1944, ξεκινώντας από την πρώτη ημέρα της απελευθέρωσης της Αθήνας από τα ναζιστικά στρατεύματα Κατοχής. Το **memORIA** του Γιώργου Ιατρού καταγράφει το ναυάγιο του ατμόπλοιο ORIA που βυθίστηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1944, με θύματα περισσότερους από 4.000 Ιταλούς αιχμαλώτους των Γερμανών. Στον Β' Παγκόσμιο επιστρέφει και το **Viktor Ullmann: Βιογραφία μιας ηχογράφησης** των Ιωάννη Γρηγορόπουλου και Μιχάλη Αριστέιδου και αναζητά τα κομμάτια του παζλ που ολοκληρώνουν την ιστορία του μουσικοσυνθέτη Βίκτορ Ούλμαν. Απ' το πειραματικό στρατόπεδο συγκέντρωσης Theresienstadt όπου συγκεντρώθηκαν χιλιάδες Εβραίοι καλλιτέχνες με σκοπό να δημιουργήσουν προπαγανδιστικά έργα, στο Άουσβιτς και το θάνατο. Με τη μουσική του ευφάνη να επιβιώνει όλων. Στο **1914-2014: 100 Χρόνια 2ο**

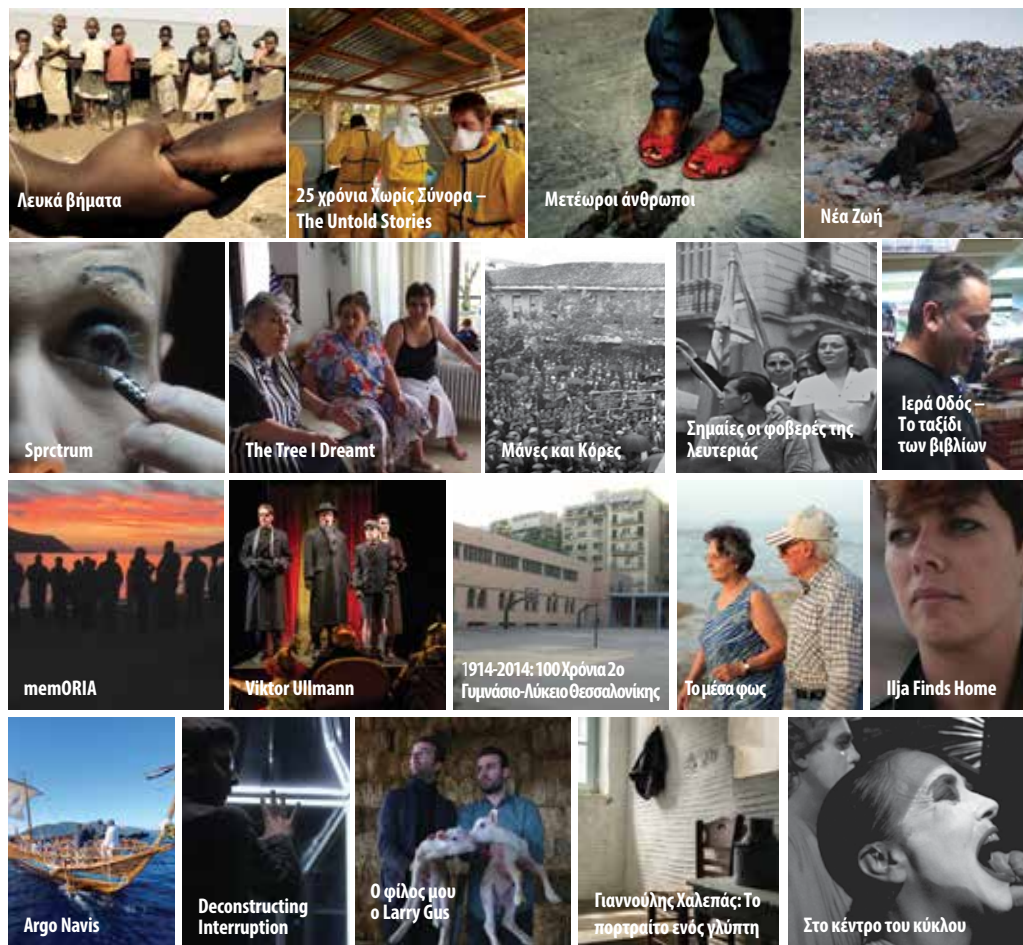
Γυμνάσιο-Λύκειο Θεσσαλονίκης του Γεώργιου Μουμουζιά, πρωταγωνιστεί η παλιότερη εκπαιδευτική μονάδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Θεσσαλονίκης, η ιστορία της, αλλά και οι άνθρωποι που φοίτησαν στα θρανία της, από τον Μ. Καραγάτση μέχρι τον Ντίνο Χριστιανόπουλο. Κι απ' τον 20ό αιώνα, στον 3ο π.Χ. Το ντοκιμαντέρ **Ερατοσθένης**, η κινητή βιβλιοθήκη του Κώστα Βάκκα σκιαγραφεί το πορτρέτο του Έλληνα πανεπιστήμονα Ερατοσθένη, αστρονόμου, μαθηματικού, γεωγράφου και ποιητή.

Ανθρώπινες ιστορίες

Ο Σταύρος Ψυλλάκης στο ντοκιμαντέρ του **Το μέσα φως**, με πρωταγωνιστή τον 86χρονο Γιώργη Μαρκάκη, οφθαλμίατρο και ιδρυτή του μουσείου Λυχνιστάτης στη Χερσόνησο Κρήτης, μας ξεναγεί στην κιβωτό των αναμνήσεών του, σε όσα «τρύγησε με τα μάτια του και τα 'χει κλείσει εντός του». Το **Ilja Finds Home** του Πάνου Κουτσούρου εστιάζει στην Ilja, μια γυναίκα που βρίσκεται σε ξένη γη και αναζητά τον εαυτό της. Απ' την άλλη, το **Argo Navis** των Σούζανε Μπάουζινγκερ και Στέλιου Ευσταθόπουλου μάς προσκαλεί σε μια σύγχρονη αργοναυτική εκστρατεία με μια ανακατασκευασμένη προϊστορική πεντηκόντορο, όπως η μυθική Αργώ.

Περί τεχνών

Στις **Μεταμορφώσεις** του Βαγγέλη Ευθυμίου, η κλασική μουσική ηχεί στον παραδοσιακό οικισμό του Μολύβου στη Λέσβο, δίνοντας άλλο χρώμα στον τόπο. Ένα φεστιβάλ κλασικής μουσικής γεννιέται και η ανταπόκριση ξεπερνά κάθε προσδοκία. Το **Deconstructing Interruption** του Στέλιου Μωραϊτίδη καταγράφει το γύρισμα της ταινίας Interruption του Γιώργου Ζώη, στην οποία τα όρια μύθου και πραγματικότητας θολώνουν δημιουργώντας ένα απροσδόκητο αποτέλεσμα. Ο Βασίλης Κατούσης στο φιλμ του **Ο φίλος μου ο Larry Gus**, κινηματογραφεί τον φίλο του και μουσικό Larry Gus για τρία χρόνια από την Αθήνα στη Νέα Υόρκη και από το Μιλάνο πίσω στη Βέροια. Στο ντοκιμαντέρ **Γιαννούλης Χαλεπάς: Το πορτρέτο ενός γλύπτη** ο Βύρωνας Ντόλας παρουσιάζει το έργο του Έλληνα γλύπτη Γιαννούλη Χαλεπά (1851-1938), την εξέλιξη της γλυπτικής του, από τα δεξιοτεχνικά ακαδημαϊκά έργα της πρώτης καλλιτεχνικής του περιόδου μέχρι και τα ώριμα έργα των τελευταίων είκοσι χρόνων της ζωής του. Στο φιλμ **Ιερά Οδός – Το ταξίδι των βιβλίων** της Μαρτί-Νοέλ Μορέν, ταξιδιάρη μικροπωλητές, σουλλέτες, συγγραφείς και αναγνώστες κάθε ηλικίας συναντώνται στην Ιερά Οδό με αφορμή τα βιβλία. Τέλος στο ντοκιμαντέρ **Στο κέντρο του κύκλου** του Ορφέα Περετζή, παρακολουθούμε στιγμιότυπα από την καθημερινότητα τριών χαρακτήρων, οι οποίοι μιλάνε για κάποιες αουθενήσιτες εμπειρίες που είχαν ενώ έπαιζαν σε ένα θεατρικό έργο της ΡΟΔΑ.

Η δεύτερη ευκαιρία

Ξανακερδίζοντας τη ζωή

Μια καταγραφή του πολύτιμου έργου που γίνεται μέσα στα σχολεία των φυλακών και μια εφιαλτική μικρογραφία των όσων συμβαίνουν κι έξω από τα τείχη τους σ' αυτόν τον τόπο.

Κινηματογραφείτε σε μια φυλακή ανηλίκων. Πώς ήταν η εμπειρία σας τόσο με τους ανθρωπούς που υπηρετούν το σωφρονιστικό σύστημα όσο και με τους κρατούμενους;

Από μια απροσδόκητη συγκυρία, βρέθηκα εθελοντής στις φυλακές ανηλίκων Αυλώνα και για τρία χρόνια έζησα μια συγκλονιστική εμπειρία. Νέοι που βρέθηκαν φυλακισμένοι για παραπτώματα που έκαναν –ή που τους φορτώθηκαν– και που βρίσκονται σε δίλημμα: είτε θα περάσουν τον χρόνο του εγκλεισμού περιμένοντας να αποφυλακιστούν, ώσπου να ξαναβρεθούν φυλακισμένοι για νέα παραπτώματα, είτε θα επαναπροσδιορίσουν τη ζωή τους από την αρχή επιδιώκοντας να εξασφαλίσουν όσα δεν τους δόθηκαν από το περιβάλλον τους μέχρι τώρα. Μοιάζει οξύμωρο, αλλά τα σχολεία στις φυλακές ανηλίκων μπορούν να μεταβάλλουν την περίοδο του εγκλεισμού σε χρήσιμο εργαλείο για να έχει κανείς μια δεύτερη ευκαιρία και να γλιτώσει από την «καταραμένη» μοίρα. Αυτή η διαδικασία σκοντάφτει στις παθογένειες του σωφρονιστικού συστήματος στην Ελλάδα, στις μαφίες και στις φατρίες της φυλακής, στην αδιαφορία των ξέω και της εξουσίας, στον δικαιολογημένο φόβο των εμπλεκόμενων που, προσπαθώντας να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά, βρίσκονται συχνά απειλημένοι και τιμωρημένοι από τις μαφίες των φυλακών. Μέσα σ' όλο αυτό το αδιέξοδο σχήμα, που συνήθως παράγει ισόβιους εγκληματίες, χρήσιμους κι επικερδείς για τους επιτήδειους «εμπόρους», συνάντησα εξαιρετικές όπως: φωτισμένους εισαγγελέες, συμπονετικούς και προοδευτικούς αρχιφύλακες, ανοιχτόμυαλους διευθυντές φυλακών, γενναϊοδύωρους και ριψοκίνδυνους δασκάλους που με προσωπική ευθύνη (και κόστος που αναλαμβάνουν οι ίδιοι) στήνουν και στηρίζουν τα σχολεία στη φυλακή και δίνουν στους νεαρούς κρατούμενους τα αναγκαία εργαλεία και την απαιτούμενη ενθάρρυνση για να προσεγγίσουν και να επιδιώξουν όσα τους απαγόρευαν ο εγκλεισμός και η προηγούμενη ζωή τους. Πολύ επιφυλακτικός, πλησίασα αυτά τα σχολεία και πολύ σύντομα ένιωσα κι εγώ την αξία τους. Εξασφαλίζοντας αμέτρητες άδειες, έπρεπε να προχωρώ αργά και υπομονετικά ώστε να πετύχω να αποτυπωθεί στην κάμερα ένα ακόμα μέτρο μιας προχειροχτυπημένης και ακατάλληλης φυλακής. Το πιο δύσκολο, όμως, ήταν να εξασφαλιστεί η εμπιστοσύνη των δύσπιστων παιδιών. Μόνο που από το σινεμά θα λείπουν πάντα οι τοικνωμένες μυρωδιές της κουζίνας που σε κυνηγάνε σε κάθε σημείο της φυλακής, οι κοφτοί αναστεναγμοί των κρατούμενων και οι σισιπέδες τους που περιγράφουν εύγλωττα το αδιέξοδο του αποκλεισμού, το τελειοδίκιο συναίσθημα θανάτου που σε πλακώνει μόλις ακούς το μεταλλικό χτύπο κάθε πόρτας που κλείνει πίσω σου, η υγρασία ενός κτιρίου που φτιάχτηκε πρόχειρα και χειμώνα καλοκαίρι ταλαιπωρεί κάθε κορμί που κατοικεί εντός του. Κι εκεί, ανάμεσα σε χρυσαυγίτες φύλακες που δεν σε βλέπουν καν, συνάντησα κι άλλους φύλακες που νοιάζονται τους νεαρούς κρατούμενους, δασκάλους που διάλεξαν τα σχολεία της φυλακής από επιλογή κι όχι επειδή τους το επέβαλαν, κοινωνικούς λειτουργούς κι εθελοντές που φροντίζουν αποτελεσματικά αυτά τα αποκλεισμένα παιδιά. Ακόμα και θρησκόληπτες κυρίες

που αποφάσισαν πως οι κρατούμενοι αξίζουν μια δεύτερη ευκαιρία. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον ένιωσα ό,τι νιώθω σ' αυτήν τη χώρα τα τελευταία χρόνια: ότι είμαι αποκλεισμένος από σύνορα, «τοιχούς», όρια, φατρίες, μαφίες και συμφέροντα· και κυρίως ότι δεν απομένει καμία λύση, από πουθενά. Κι εκεί, μέσα στις φυλακές ανηλίκων –για αυτό έμεινα τόσα χρόνια κι επέμεινα– βρήκα παραστάσεις, συναυλίες, εθελοντές που βοηθάνε και σχολικούς πίνακες όπου πάνω τους δεν γράφονται μόνο αλφαβήτες κι αριθμητικές πράξεις, αλλά με αυτά τα κλασικά σχολικά τερτίπια είδα να σχηματίζονται πάνω σ' αυτούς τους πίνακες αισιόδοξοι «χάρτες» απόδρασης και διεκδίκησης μιας ζωής που μπορεί να τη ζήσει κανείς διαφορετικά απ' ό,τι την έζησε ως τώρα: με προοπτική και ελπίδα και με αισιόδοξες προβλέψεις, κόντρα στα προβλήματα και στις δυσκολίες.

Θεωρείτε πως ο ήρωας που παρουσιάζετε αποτελεί μοναδικό παράδειγμα ή συναντήσατε κι άλλες παρόμοιες ιστορίες;

Ο Ρόκας, ο ήρωας της ταινίας είναι μια περίπτωση καταδικασμένη εξ αρχής: από τη Λιθουανία βρίσκεται ξαφνικά φυλακισμένος, ξένος, σε μια χώρα όπου δεν μιλάει τη γλώσσα, ούτε γνωρίζει κανέναν. Χωρίς την συμμετοχή Αμερικανού σεναριογράφου εύπεπτων ταινιών, η ιστορία του Ρόκα διεκδικεί το αδύνατο: να μάθει ελληνικά σε τρία χρόνια, να ανακαλύψει τα κρυφά του ταλέντα, να βραβευτεί, να πετύχει στο Πολυτεχνείο, να αποφυλακιστεί και να κερδίσει όσα νόμιζε πως δεν του αναλογούσαν πριν να μπει στη φυλακή. Το ντοκιμαντέρ αυτό είναι ένα μέρος μιας τριλογίας με ιστορίες καταδικασμένων παιδιών στη φυλακή. Με μόνα όπλα το σχολείο, το θέατρο και τη μουσική, παλεύουν να εντοπίσουν την παθογένεια στη ζωή τους, να επαναπροσδιορίσουν τα λάθη και να ξαναρχίσουν. Ο Μαραντόνα, ένας 21χρονος τσιγγάνος με τρεις γάμους και έξι παιδιά στο ενεργητικό του, παίζει θέατρο και πάει σχολείο και παραδέχεται το έγκλημα του και, ασκώντας την ποιητή του, προσπαθεί να βρει χρήσιμα εργαλεία για το μέλλον του. Ο αδικημένος Αρμάντο, φυλακισμένος για ένα έγκλημα που δεν έκανε, παλεύει να βρεί το δικό του μεγαλώνοντας άγρια πουλιά που τα εξημερώνει και έρχονται και κάθονται στον ώμο του να τα τσιπίσει και ζουν μαζί του στο κελί. Ο Αφγανός Τζασμίτ, κυνηγημένος από πολέμους στην πατρίδα του, βρίσκεται στη φυλακή κουβαλώντας εγκλήματα άλλων κι όχι δικά του. Φοβάται την ελευθερία γιατί δεν ξέρει πού θα βρει τους δικούς του όταν αποφυλακιστεί. Ο Θεσσαλονικιός Ανδρέας φοβάται πως δεν γλιτώνει κανείς εύκολα από τα ναρκωτικά και μέσα τη φυλακή αποφασίζει να ξανακάνει από την αρχή τις τάξεις του σχολείου που είχε τελειώσει επιπόλαια στην ελεύθερη ζωή του. Πολλές ιστορίες καταδικασμένων περιέχονται μέσα στη φυλακή ανηλίκων. Ιστορίες που δείχνουν πόσο άσχημα προετοιμαζόταν το μέλλον στη χώρα μας τις περασμένες δεκαετίες και πόσο επώδυνα φαίνεται αυτό στους εφήβους που γεμίζουν τις φυλακές. Σ' αυτές τις ιστορίες που το αμείλικτο και περιοριστικό παρόν αφαιρεί κάθε προοπτική κι ελπίδα. Μένοντας τρία χρόνια κοντά σε αυτά τα παιδιά και συνεχίζοντας να παρακολουθώ τη ζωή τους, βρήκα την εγγύηση πως κανείς δεν γεννήθηκε εγκληματίας και καταδικασμένος, και πως ο καθένας, αν βρει αυτά που στερήθηκε, μπορεί να διεκδικήσει από την αρχή τη ζωή του, έχοντας πολλές πιθανότητες να τη ζήσει όπως την ονειρεύτηκε.

Guardians of the Aegean

Θάλασσα χωρίς ψάρια

Ένας σκηνοθέτης που πέρασε πέντε χρόνια ταξιδεύοντας στο Αιγαίο εξετάζει τον αγώνα επιβίωσης των μικρών ψαράδων σε σχέση με το θέμα της υπεραλίευσης.

Δεδομένου ότι η νησιωτική οικονομία της χώρας μας βασίζεται κατά πολύ στην αλιεία και μέσα στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης, ποια εξέλιξη βλέπετε για το ζήτημα;

Η υπεραλίευση είναι παγκόσμιο φαινόμενο, ωστόσο η ελληνική ιδιαιτερότητα λόγω της μορφολογίας των ακτογραμμών και των νησιωτικών συμπλεγμάτων της, έκαναν από τα αρχαία χρόνια τους Έλληνες ικανούς ναυτικούς και ψαράδες και έφτασαν στις μέρες μας να έχουν έναν από τους μεγαλύτερους παράκτιους αλιευτικούς στόλους στην Ευρώπη. Όλοι αυτοί οι ψαράδες είναι άνθρωποι που ασκούν το επάγγελμα αυτό για πολλές γενιές από πατέρα σε γιό, ο καθένας στον τόπο του και μέχρι πρότινος σε αρμονία με το φυσικό τους περιβάλλον. Στις μέρες μας η ισορροπία αυτή έχει διαταραχθεί σε μεγάλο βαθμό λόγω της Μέσης ή Βιομηχανικής Αλιείας και η παράνομη αλιεία με απαγορευμένα μέσα, π.χ. με δυναμίτη ή διχτυα με μικρά ανοιγμάτα που φεαρούν γόνο, και η διοχέτευση στην αγορά αλιευμάτων ερασιτεχνικής αλιείας (π.χ. ψαροντούφεκο).

Η Μέση ή Βιομηχανική αλιεία αποτελείται από μεγάλα σύγχρονα σκάφη, εξοπλισμένα με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, που πιάνουν τεράστιες ποσότητες ψαριών, συντελώντας έτσι στη δραματική μείωση των ιχθυοαποθεμάτων. Παράλληλα, εν μέσω της οικονομικής κρίσης, η Μέση αλιεία λόγω των μεγάλων ποσοτήτων που πιάνει ρίχνει τις τιμές τόσο που οι παράκτιοι ψαράδες δεν είναι πια ανταγωνιστικοί και κινδυνεύουν με εξαφάνιση του κλάδου τους. Πρέπει όλοι μας να συνειδητοποιήσουμε ότι η προσπάθεια για την προστασία της θάλασσας είναι επείγουσα και ότι πρέπει να δημιουργηθούν περιοχές προστασίας των παράκτιων ψαράδων και της νησιωτικής παράδοσης. Η εξαφάνισή τους θα επέφερε μεγάλο πλήγμα στο τουριστικό προϊόν της χώρας μας γιατί είναι οι τελευταίοι θεματοφύλακες μιας πολύτιμης κουλτούρας που φθίνει.

Η ταινία είναι συμπαραγωγή με τους Cousteau Divers. Μιλήστε μας για αυτήν τη συνεργασία, πώς προέκυψε και ποια ήταν η εμπειρία σας.

Χρειάστηκαν δύο χρόνια έρευνας και πέντε χρόνια γυρισμάτων σε πολυάριθμα ταξίδια στο Αιγαίο μ' ένα παραδοσιακό καϊκι για να ολοκληρωθεί αυτό το ντοκιμαντέρ. Τον πρώτο χρόνο γυρισμάτων

γνώρισα τυχαία στην Πάρο τον ωκεανογράφο Πέτρο Νικολαΐδη, ο οποίος ήταν ο μόνος Έλληνας Δύτης που συμμετείχε σε όλες τις αποστολές του Ζακ-Ιβ Κουστώ στην Ελλάδα με το θρυλικό «Καλυψώ». Από τον Πέτρο έμαθα για τις προσπάθειες που κάνει μαζί με τον νεότερο γιό του Ζακ, τον Πιέρ, για την δημιουργία μιας θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής (Θ.Π.Π.) στη Σαντορίνη σε συνεργασία με τον Αλιευτικό Σύλλογο και την τοπική κοινωνία εκεί. Τον Μάρτιο του 2015 γίναμε μάρτυρες μιας ιστορικής στιγμής για τον θαλάσσιο πλούτο του νησιού, της συμφωνίας για την δημιουργία μιας Θ.Π.Π. μεταξύ του Πιερ, των ψαράδων, της επιστημονικής κοινότητας και της τοπικής αυτοδιοίκησης της Σαντορίνης. Από την πρώτη στιγμή μου έκανε εντύπωση η απλότητα του και η επιμονή του για την ανάκαμψη του φυσικού πλούτου του νησιού που μέχρι σήμερα δεν σταμάτησε να επισκέπτεται, για να κάνει τη Σαντορίνη ένα παγκόσμιο υπόδειγμα φυσικής διατήρησης. Σύμφωνα με αυτό, αλιευτικές κοινωνίες σε όλο τον κόσμο να μπορούν να παίρνουν το μέλλον στα χέρια τους και να ξεκινάνε δίκτυα προστατευόμενων περιοχών με δική τους πρωτοβουλία και όχι αυτό να έρχεται από κέντρα λήψης αποφάσεων που συνήθως είναι πολύ μακριά από τα λιμάνια, τη θάλασσα και την πραγματική ζωή.

Χρυσή Αυγή:
Προσωπική
υπόθεση

Ο νεο-ναζί της διπλανής πόρτας

Μια απόπειρα προσέγγισης της ψυχουσύνθεσης των υποστηρικτών της Χρυσής Αυγής, ως μια προσπάθεια ερμηνείας της νέας ανόδου των φασιστικών στοιχείων στην Ελλάδα.

Μιλήστε μας για την απόφασή σας να καταπαστείτε με το συγκεκριμένο θέμα.

Ξεκίνησα τα γυρίσματα στα τέλη του 2009 με αρχές 2010, έχοντας κάποια ερωτήματα στο μυαλό μου. Αλλά όσο πιο πολύ προχωρούσα στην έρευνα, τόσο πιο πολύ συνειδητοποιούσα ότι το κίνητρό μου ήταν ο φόβος. Με έναν πεθερό και μια γιαγιά στην αντίσταση, με μια πεθερά που έβγαζε το κίτρινο αστέρι της για να περάσει από τις γραμμές του εχθρού ώστε να φέρει τρόφιμα στην οικογένειά της, μ' έναν θείο και μια θεία που γύρισαν απ' το Άουσβιτς, μεγάλωσα με ιστορίες του πολέμου. Ενώς κόσμου που, όπως μου έλεγαν, δεν θα υπήρχε ποτέ ξανά. Όσο όμως συγκέντρωνα εικόνες, τόσο

είχα την αίσθηση πως δεν είναι έτσι. Οι «άντρες με τα μαύρα» μού έγιναν εμμονή: «Πώς μπορεί κανείς να είναι σήμερα Χρυσουσίτης;»

Τι καινούργιο θεωρείτε ότι κομίζει η ταινία σας στην προσέγγιση της Χρυσής Αυγής;

Ελπίζουμε ότι η ταινία δίνει μια αίσθηση των κοινωνικών καταστάσεων και αλληλεπιδράσεων που τροφοδοτούν την υποστήριξη σε νεοφασιστικά κόμματα ή οργανώσεις. Ίσως, αυτήν τη στιγμή, το ντοκιμαντέρ να αποτελέσει μια συμβολή στην κατανόηση της ανόδου των φασιστικών ομάδων, κομμάτων και οργανώσεων ανά την Ευρώπη. Η Χρυσή Αυγή ποτέ δεν κρύφτηκε όσον προς την ιδεολογία της. Θεωρούμε ότι η συμπαράσταση αυτής της ιδεολογίας με κάποιες γερά παγιωμένες αντιλήψεις στην Ελλάδα – που καλλιεργούν πολλοί κληρικοί, τα περισσότερα ΜΜΕ και το πολιτικό σύστημα – αποτελεί το εύφορο έδαφος στο οποίο ανθεί η οργάνωση.

Solitaire ou Solidaire? Μόνος ή Αλληλέγγυος;

Ένας δρόμος για τη χειραφέτηση

Την σκηνοθεσία του ντοκιμαντέρ υπογράφουν οι: Ειρήνη Καραγκιοζίδου, Άκης Κερσανίδης, Αμιλία Κουγιουμτζόγλου, Κική Μουστακίδου, Σταυρούλα Πουλημένη, Χρύσα Τζελέπη.

και είχαν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ανθρώπων από το ΕΣΥ. Αυτό στην αρχή αφορούσε τους μετανάστες χωρίς χαρτιά και στη συνέχεια γενικεύτηκε για όλους τους ανασφάλιστους. Το Κοινωνικό Ιατρείο από τη σύσταση του προσέφερε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όλους τους ανασφάλιστους, ενώ παράλληλα έδινε και δίνει έναν πολιτικό αγώνα για το καθολικό δικαίωμα στη δημόσια και δωρεάν περίθαλψη. Έτσι κατάφερε να συσπειρώσει γύρω του πλήθος κόσμου που δεν ήταν μόνο υγειονομικοί, και υπό αυτήν την έννοια κατάφερε και έγινε θεσμός στην πόλη χωρίς όμως να δεχεται στήριξη ούτε από το κράτος, ούτε από την εκκλησία, ούτε από κάποια ευρωπαϊκή πηγή. Η αλληλεγγύη ήταν και είναι έτσι μια απάντηση στον αποκλεισμό και ο μοναδικός τρόπος να αντιτεκόμαστε σε κάθε πολιτική που διαχωρίζει τους ανθρώπους με βάση την οικονομική κατάσταση την θρησκεία, η την φυλή και δεν βλέπει τις πραγματικές τους ανάγκες. Το Κοινωνικό Ιατρείο και σε αυτές τις συνθήκες συνεχίζει τον αγώνα αυτό και για τον λόγο αυτό βρέθηκε σε

πολλά από τα σημεία που χτυπούσε η καρδιά της προσφυγικής κρίσης, βοηθώντας και εκεί τους πρόσφυγες με ό,τι μέσα διέθετε. **Μέσα σε ένα κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον που ολοένα και δυσκολεύει ποιος είναι ο ρόλος τέτοιων πρωτοβουλιών;** Ο ρόλος του Κοινωνικού Ιατρείου Αλληλεγγύης παραμένει ο ίδιος, δηλαδή η αντίσταση στην βαρβαρότητα, τον αποκλεισμό στην υγεία και τον φασισμό όπου και αν αυτός προσπαθεί να φυτρώσει. Η μετάγγιση έτσι και αλλιώς της αλληλεγγύης ως μιας πρακτικής απάντησης στην κοινωνική απομόνωση, αλλά και η δυνατότητα να εμβανθύνουμε την πρακτική αυτή παραμένει ένα μεγάλο στοιχείο, ιδιαίτερα σε συνθήκες όπου χιλιάδες πρόσφυγες βρίσκονται εγκλωβισμένοι στη χώρα μας χωρίς πρόσβαση στα βασικά. Ήταν και θα είναι αυτοί οι κοινωνικοί πύργους σαν το ιατρείο που όχι μόνο στηρίζουν τους ανθρώπους σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής τους, αλλά αποτελούν και τον πιο σίγουρο δρόμο για την χειραφέτηση.

Μνήμες ξεριζωμού

Μια αναδρομή σε ένα άλλο προσφυγικό ζήτημα, αυτό της ελληνοτουρκικής ανταλλαγής του Μεσοπολέμου, και των πηγών που αφέθηκαν να κλείσουν μόνες τους.

Καταπιάνετε με μια δύσκολη σελίδα της ελληνικής ιστορίας. Ποιές δυσκολίες και ποιές προκλήσεις αντιμετωπίσατε;

Η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν να μάθουμε για τα γεγονότα αυτής της ιστορίας από προσωπικές μαρτυρίες προσφύγων και από τις δύο πλευρές. Μέχρι στιγμής γνωρίζουμε επίσημα ό,τι έχουμε μάθει από τα βιβλία της ιστορίας. Αναζητήσαμε τρία ολόκληρα χρόνια μαρτυρίες ανθρώπων που βίωσαν αυτά

Δημήτρης Πλιάγκος

Μάριος Πολυζωγόπουλος

Σκιά στην ψυχή

τα τραγικά γεγονότα. Οι δυσκολίες ήταν κυρίως στην αναζήτηση τεκμηριωμένου αρχαικού υλικού στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Αρχαικό υλικό υπάρχει αρκετό παντού αλλά τα τεκμηριωμένα αρχεία είναι ελάχιστα και σπάνια.

Εντοπίσατε διαφορές στον τρόπο που βίωσαν οι άνθρωποι τα γεγονότα από τις δύο πλευρές;

Καμία διαφορά στον τρόπο που τα βίωσαν. Έζησαν και οι δύο πλευρές με τον ίδιο τρόπο τον ξεριζωμό, τον πόνο, την θλίψη, την απώλεια, τον ρατσισμό και την αβέβαιη...

Μουσική-Θέατρο
Σινεμά-Χορός
Τέχνες-Βιβλίο
Φεστιβάλ-Παιδί
Θέματα-Συνεντεύξεις
Άρθρα-Κριτικές
Διαγωνισμοί

culture now.gr Καθημερινή ενημέρωση για την τέχνη και τον πολιτισμό

φιλμ νουάρ

Εντυπο για τον πολιτισμό και τη Θεσσαλονίκη

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Έκδοσης του 21ου Αιώνα

THE LONGEST RUN 2012 Award Winner FINISH LINE NEXT STOP UTOPIA

AWARD SPONSOR

DOCS IN PROGRESS

235

two thirty five inc analog.digital.cinema www.235.gr

39th GREEK SHORT FILM FESTIVAL IN DRAMA
22nd INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL IN DRAMA

19-24.09.2016
Deadline for submissions 10 May 2016

Cultural Organization-Short Film Festival in Drama
Tel.: 0030 210 3300309
www.dramafilmfestival.gr
kinfest@dra.forthnet.gr

πρώτο
πλάνο

2016
#288

GR Docs

Συνεντεύξεις στην
Ελένη Ανδρουτσοπούλου
και στον Βασίλη Τερζόπουλο

Η εργατική τάξη πάει στον Παράδεισο

Ο πρόεδρος Ροκφέλερ έριξε πολλά εκατομμύρια στα μέσα ενημέρωσης για να καλύψει τον Πόλεμο του άνθρακα του Κολοράντο, την πιο βίαιη και αιματηρή σελίδα του εργατικού κινήματος της Αμερικής: αυτό το ντοκιμαντέρ που αποκαθιστά την ιστορική αλήθεια.

Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισατε κατά τη διάρκεια της έρευνας της ιστορίας των Ελλήνων ανθρακωρύχων στην Αμερική και της μετέπειτα κινηματογράφησης εκεί;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα του ερευνητή του Λάντλου, είναι πως η εσκεμμένη αποσιώπηση της ιστορίας έχει αφήσει πίσω της δυσανάγνωστα ίχνη και χρειάζεται μεγάλη υπομονή και επιμονή, όχι μόνο για να τα εντοπίσεις, αλλά και να τα ερμηνεύσεις σωστά. Χαρακτηριστικό είναι, πως όταν μιλήσαμε στο τηλέφωνο με παράγοντα της ομογένειας του Ντένβερ, πριν ξεκινήσουμε για το Κολοράντο, έδειξε έκπληξη για το ενδιαφέρον μας για τους Έλληνες στο Λάντλου και μας διαβεβαίωσε πως μόνο ο Τίκας με δύο-τρεις φίλους του ήταν εκεί. Για να βρούμε στοιχεία για τους Έλληνες, ψάξαμε στις βιβλιοθήκες του Κολοράντο, μία μία τις τοπικές εφημερίδες του 1913-14 – δουλειά σκληρή που απέφερε καρπούς. Βρήκαμε πως 500 Έλληνες ακολούθησαν τον Τίκα στην τελευταία του κατοικία και ορκίστηκαν να εκδικηθούν το θάνατό του. Και πως αυτοί αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά του στρατού του συνδικάτου που μια βδομάδα αργότερα είχε πάρει με τα όπλα την εξουσία ολόκληρου το Νότιο Κολοράντο. Με την ίδια επιμονή, εντοπίσαμε θαμμένα σε πανεπιστημιακές αρχαιοθήκες, και άλλα σπάνια ντοκουμέντα, έντυπα, και φωτογραφίες της εποχής και πιο σημαντικό βιντεοσκοπημένες συνεντεύξεις από το 1975, με τους πρωταγωνιστές της εξέγερσης να αφηγούνται με χιούμορ και υπερηφάνεια τις αναμνήσεις τους από την απεργία και τον Πόλεμο των 10 Ημερών. Στην κινηματογράφηση, η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν να φτάσουμε σε δύσβατα σημεία μέσα στο εγκαταλεημένο φαράγγι, εκεί όπου υπήρχαν τα ερείπια των εταιρικών πόλεων και των ορυχείων. Ξεκινώντας αζημέρωτα με το βανάκι μας εξερευνούσαμε έρημους χωματόδρομους σε αναζήτηση ενός καλού πλάνου. Την τρίτη μέρα των περιπλανήσεων μας, εκεί που φωτογραφίζαμε ένα σημείο που μας φάνηκε ενδιαφέρον, παρουσιάστηκε μπροστά μας, σαν από μηχανής θεός, ο Ron English, συνταξιούχος καθηγητής που ζει με τη γυναίκα του σε μια βουνοπλαγιά, βαθιά μέσα στο φαράγγι. Εκπληκτος που βρήκε ξένους στο όδρομο του, ενθουσιάστηκε όταν του

Λεωνίδα Βαρδαρός

LUDLOW,
οι Έλληνες
στους Πολέμους
του Άνθρακα

είπαμε τι κάνουμε και μας φόρτωσε –έξι άτομα– στην καρότσα του αγροτικού του 4x4 για να μας ανεβάσει μέσα από ανύπαρκτους δρόμους στο βουνό, σε μέρη που μόνο εκείνος και άλλοι δέκα το πολύ, γνωρίζουν, δίνοντάς μας την ευκαιρία να τραβήξουμε καταπληκτικά πλάνα που δεν έχουν ποτέ κινηματογραφηθεί.

Η ιστορία αυτή αποτέλεσε αφετηρία μεγάλων κατακτήσεων του εργατικού κινήματος. Ποια η επιπλέον σημασία που αποκτά στις μέρες μας;

Στο τέλος του ντοκιμαντέρ ο Dan Georgakas λέει πως δεν πρέπει να ξεχνάμε την ιστορία μας γιατί αυτά που ξεχνιούνται τείνουν να ξαναεμφανίζονται με νέα μορφή. Οι εργαζόμενοι σήμερα έχουν στη μεγάλη πλειοψηφία τους ξεχάσει τους αγώνες που έγιναν για να εξασφαλιστούν τα δικαιώματά τους. Οι κατακτήσεις του εργατικού κινήματος έχουν στις μέρες μας ανατραπεί, ακόμα και οι πιο βασικές, όπως το οκτάωρο. Η ανεργία και η απλήρωτη, ανασφάλιστη εργασία προελαύνουν απειλητικά και οδηγούν μια ολόκληρη γενιά στη μετανάστευση. Ταυτόχρονα, η βίαιη απρογραμμάτιστη μετατροπή της κοινωνίας μας σε πολυπολιτισμική δίνει τροφή σε φαινόμενα ρατσισμού και φασιστικών αντιλήψεων. Στο Λάντλου οι ανθρακωρύχοι, μετανάστες από πολλές διαφορετικές πατρίδες, ενώθηκαν σε μια γροθιά για να διεκδικήσουν μια στοιχειώδως αξιοπρεπή ζωή. Το μήνυμά της Mother Jones στους απεργούς του 1914: «Μόνο αν ξεχάσουμε τις διαφορές μας –φυλετικές, εθντικές, θρησκευτικές– και ενωθούμε σε μια γροθιά, θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την απόλυτη ισχύ του Ροκφέλερ» ακούγεται απόλυτος σύγχρονος αν στη θέση του Ροκφέλερ βάλουμε τρόικες, κουαρτέτα, ΔΝΤ.

GR Docs

Συνεντεύξεις στην
Ελένη Ανδρουτσοπούλου
και στον Βασίλη Τερζόπουλο

Απόστολος Καρακάσης

Επόμενος
σταθμός:
Ουτοπία

Δαβίδ εναντίον Γολιάθ

Ένα ντοκιμαντέρ παρατήρησης για μια ομάδα εργατών που μετέτρεψε το κλειστό εργοστάσιο οποίο δούλευαν σε ενεργή μονάδα αυτοδιαχείρισης και για πάθος, τα αδιέξοδα, τις αντινομίες και τις ελπίδες που συνοδεύουν κάθε πράξη ακτιβισμού.

Πώς και πότε αποφασίσατε να ακολουθήσετε με την κάμερα τους εργάτες της BIOME και τι συμβολισμό βρήκατε σ' αυτήν την κίνησή τους;

Όταν έπεσε στην αντίληψή μου ότι υπήρχε ένα εργοστάσιο στη Θεσσαλονίκη που σε λίγες μέρες θα το παίρνανε οι εργάτες στα χέρια τους, ακολουθώντας το παράδειγμα των ανακτημένων εργοστασίων στην Αργεντινή, εντυπωσιάστηκα πραγματικά. Ήταν πρωτόγνωρο για την Ελλάδα και ήθελα να το παρακολουθήσω, να γνωρίσω από κοντά αυτούς τους ανθρώπους. Τους συνάντησα λίγο πριν ξεκινήσουν την κατάληψη-επαναλειτουργία του εργοστασίου ακριβώς πριν από τρία χρόνια και τους παρακολούθησα στενά κάνοντας γυρίσματα σε όλο αυτό το διάστημα. Όπως για τους περισσότερους ανθρώπους στην Ελλάδα, η κρίση είχε ανατρέψει την πορεία της ζωής τους και μάλιστα στην περίπτωση τους τούς είχε φέρει αντιμετώπιση με την πιο σκληρή όψη της ανεργίας. Προκειμένου λοιπόν να υπερασπιστούν την αξιοπρέπεί τους και το δικαίωμα στη ζωή, ήταν έτοιμοι να υιοθετήσουν πρωτόγνωρες ριζοσπαστικές πρακτικές, που δεν ήταν σε όλους τους οικείες, και να επιχειρήσουν έναν τεράστιο άθλο που απαιτούσε τεράστιες ψυχικές αντοχές. Συμβολικά, λοιπόν, δεν ήταν μόνο ένας αγώνας Δαβίδ εναντίον Γολιάθ, αλλά και ένας εσωτερικός αγώνας του Δαβίδ να διαμορφώσει μία νέα ταυτότητα, μία νέα συνείδηση για να ξαναπάρει τη ζωή στα χέρια του.

Θεωρείτε πως τέτοιες πρωτοβουλίες αποτελούν παράδειγμα εναλλακτικής μορφής παραγωγής και μια απάντηση στην οικονομική ύφεση;

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα όσες λειτουργούν στο πνεύμα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, εμφανίστηκαν στην Ελλάδα κυρίως μέσα στο πλαίσιο της κρίσης προσφέροντας μία διέξοδο και μία εναλλακτική εκεί που η επιχειρηματικότητα όπως την ξέρουμε είτε αποτυγχάνει, είτε δεν ανταποκρίνεται στις νέες κοινωνικές συνθήκες. Υπό αυτή την έννοια, είναι επιτακτικό να διαμορφωθεί ένα νομικό πλαίσιο που θα τις υποστηρίξει και οι κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων έχουν καθυστερήσει τραγικά, ειδικά στο να δώσουν μια δυνατότητα να σωθούν με τον τρόπο αυτό κάποιες μονάδες παραγωγής και θέσεις εργασίας. Ωστόσο, ο συνεργατισμός και η αυτοδιαχείριση δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται απλά ως μια εμβολιαστική λύση για το παρόν, εκφράζει μία άλλη φιλοσοφία για την εργασία και την κοινωνική της διάσταση, ένα όραμα τελικά για μία ανώτερη μορφή κοινωνίας. Αυτό το γνωρίζαν πολύ καλά οι εργάτες της BIOME. και από την αρχή της ταινίας τους βλέπουμε συνειδητοποιημένους απέναντι στο γεγονός ότι μαζί με τα προβλήματα της νομιμότητας και της παραγωγής έχουν να παλέψουν και για τον προσωπικό τους μετασχηματισμό.

18th THESSALONIKI DOCUMENTARY FESTIVAL

ΟΙΝΟΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
Χορηγός Οίνων

Οίνοι Βορείου Ελλάδος
Υποστηρικτής 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Η μεγαλύτερη ένωση οινοπαραγωγών στην Ελλάδα, μαζί με τα προαιρετικές και δυναμικές επιχειρηματικές περιφέρειες της χώρας, από ταπεινά σταβύλια στα βουνά της Ημαθίας μέχρι τα ανατολικά και από τα όρη της Πίνδακας της Κιτίρας, έως τα φυσικά όρια του Ολύμπου στο νότο.

Οι 25 οινοπαραγωγοί του βορειοηπειρωτικού ορεινού με μία πολιτισμική συνεργασία με έναν κοινό στόχο: τη δημιουργία νέων υψηλής ποιότητας με ταυτότητα και χαρακτήρα που ταιριάζει στα καταστάσεις τους και ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο.

Απόστολος Καρακάσης:
Οινοπαραγωγός στην Κρούση, του Κρασιού της Βορείου Ελλάδας με έμφαση για ανατολική παραδοσιακή τεχνική και ταπεινά κορίνα.

Αιμίλιος Διαμαντόπουλος: Οίνος Θεσσαλονίκης, διατηρώντας κάθε χρόνο με τη συμμετοχή κρασιών από την παραγωγή κρασιών που βγαίνουν από τα βουνά της Κρούσης, παραγωγής κρασιών.

Εκδηλώσεις γευσιγνωσίας 17 Σεπτεμβρίου 19:00 (αποφύγετε τήρηση στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις της Ελλάδας) 18 και 19 Σεπτεμβρίου.

Εκδηλώσεις στα οικόπεδα «Αγία Άννα» και «Μία» με εστιατόριο παρακράσιο και πολλές εκπλήξεις για τους παλιούς.

Ενεργείες για την προώθηση και προώθηση του Οικόπεδο Ελληνικού Κρασιού και της Βορείου Ελλάδας, όπως: διατήρηση σκευασμάτων, ανάπτυξη συνεργασιών, παρουσίαση σε συνέδρια, συμμετοχή σε προγράμματα προώθησης, εκθέσεις κ.α.

Περισσότερα για την Οίνο Βορείου Ελλάδος, τους οινοπαραγωγούς-μέλη της, τα προϊόντα και τις δραστηριότητές τους, στις ιστοσελίδες: www.winesofnorthergreece.gr και www.wineroads.gr

Γραμμή: Γαλλικός 93 56 627 (θεσσαλονίκη) Τ: 2312 281 617, F: 2312 281 619, E: info@wineroads.gr
www.wineroads.gr
www.facebook.com/wineofnorthergreece
www.instagram.com/wineofnorthergreece

La passion du documentaire

TV5MONDE

Hélène et les animaux
le 22/4 à 20h30 sur TV5MONDE

europe.tv5monde.com

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Καλύτερη Περιφερειακή Αεροπορική Εταιρεία της Ευρώπης για το 2015

AEGEAN

A STAR ALLIANCE MEMBER

aegeanair.com

Εύθραυστη ισορροπία

Η ιστορία της Γαλούσσας, ενός χωριού στην άκρη της Κύπρου, από το 1960 και τις μέρες αγροτικής ζωής, την Τούρκικη εισβολή του 1974 και τον εγκλωβισμό, μέχρι σήμερα.

Παρουσιάζετε ένα ζήτημα που απασχολεί επί δεκαετίες τη διεθνή κοινότητα. Τι δυσκολίες έχει η προσέγγιση ενός τόσο ευαίσθητου θέματος από την πλευρά του σκηνοθέτη;

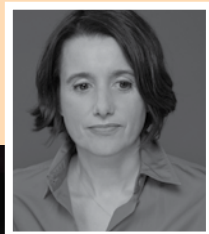
ΓΚ: Ναι, όπως την απασχολεί! Με ποια έννοια όμως; Γεννήθηκα τη χρονιά που άρχισε ο αγώνας απελευθέρωσης της Κύπρου από τους Άγγλους. Αγώνας που σίγουρα δεν δικαιώθηκε, αλλά και σίγουρα δεν συγχωρέθηκε. Από τότε διερωτώμαι πώς ένα τόσο απλό πρόβλημα σε ένα τόσο μικρό τόπο δεν βρήκε μια κάποια λύση συνύπαρξης. Ένα πρόβλημα που σε μεγάλο βαθμό ήταν λυμένο γιατί οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι ζούσαν μαζί στο νησί. Η ταινία σκιαγραφεί τη φθίνουσα πορεία μιας κωμόπολης 3.500 κατοίκων από ευημερούσα τη δεκαετία του '60, να καταλήγει σε ένα ληλατημένο, έρημο τόπο. Όλες οι συνεντεύξεις, και των δέκα ανθρώπων που μιλάνε στο ντοκιμαντέρ – που αποτελούν και τον μοναδικό αφηγηματικό του άξονα – ξεκινούσαν με ένα χαμόγελο γλυκειάς ανάμνησης για τις όμορφες μέρες, «τότε» και, όλες κατέληγαν σε μια πίκρα αποτυπωμένη στα πρόσωπα, μία απορία. Κάποιες και σε ένα λυγμό ή θυμό. Η δυσκολία ήταν στη διαχείριση όλων αυτών των συναισθημάτων. Στην ισορροπία. Δεν ήταν στόχος μας να υποδείξουμε το σωστό ή το λάθος σ' αυτή την ιστορία και ούτε θέλαμε να καταλήγουμε σε μελοδραματισμούς. Θελήσαμε να αφησούμε απλούς ανθρώπους να καταθέσουν τις μνήμες τους, να τις καταγράψουμε και να τις διαφυλάξουμε. Εκείνο που ξεχωριστά μας είχε συγκλονίσει εξ' αρχής, ήταν η «εικόνα» των αμάχων ανθρώπων στην πλατεία του χωριού, σε κλίμα βουβής αγωνίας, ανυπεράσπιστοι, να περιμένουν να ακούσουν τις ερπύστριες του πρώτου ταγκ που θα έμπαινε στο χωριό. Ήταν Αύγουστος. Στην Κύπρο. Και οι άνθρωποι ήταν παγωμένοι.

ΧΓ: Διάφορες χώρες έχουν διαφορετικά συμφέροντα στην επίλυση η μη του Κυπριακού προβλήματος. Σίγουρα το σύνολο τους δεν αποτελεί «κοινότητα», και το «απασχολεί» δεν είναι πάντα θετικό. Η όλη διεθνής πιεχή του Κυπριακού είναι ένα μεγάλο θέμα αλλά δεν είναι αυτό που μας απασχόλησε στο ντοκιμαντέρ αυτό. Είναι πάντα δύσκολο να ζητάς από κάποιον να σου μιλήσει για προσωπικές εμπειρίες. Να αναβιώσει για χάρη μιας καταγραφής τον πόνο του. Κομμάτια της ζωής του που για να μπορέσει να προχωρήσει έχει κρύψει ακόμα και από τον εαυτό του. Σε αυτήν την περίπτωση αυτό ήταν ακόμα πιο δύσκολο επειδή οι άνθρωποι που μας μίλησαν ήταν δικόι μας άνθρωποι.

Μιλήστε μας για την εμπειρία σας κατά την διάρκεια των γυρισμάτων.

ΓΚ: Επιτρέψτε μου να ξεχωρίσω τα γυρίσματα σε δύο είδη: τις συνεντεύξεις που έγιναν στην ελεύθερη Κύπρο και τα γυρίσματα που έγιναν στα κατεχόμενα. Κάθε φορά ο ομιλητής μας παρέδουσε και ταυτιζόμασταν μαζί του. Καταγόμαστε βλέπετε και οι δύο (σκηνοθέτες) από την Γαλούσσα. Προσωπικά μεγάλωσα εκεί και μάλιστα τις μέρες της εισβολής υπηρετούσα εκεί τη στρατιωτική μου θητεία. Τα υπόλοιπα πλάνα που «έντυσαν» τις συνεντεύξεις, έγιναν σε ένα τόπο υπό στρατιωτική κατοχή. Πάντοτε με προφυλάξεις και την αγωνία, να ολοκληρωθούν με επιτυχία και δεν αναφερόμαι στις... καλές καιρικές συνθήκες. Χρειάστηκε να πάμε τρεις διαδοχικές φορές σε ένα διάστημα δύο χρόνων. Το «πάμε» είναι ψέμα βέβαια γιατί προσωπικά, από το '74 και μετά, δεν βρήκα τη δύναμη ούτε αυτή τη φορά να επισκεφθώ εκείνα τα μέρη. Επειδή ως μεγαλύτερος θυμάμαι καλύτερα τους τόπους, οδήγησα τον Χρίστο, όσο ήταν δυνατό βέβαια, από μακριά.

ΧΓ: Σε μία από τις επισκέψεις μας στην Γαλούσσα κάποιοι κάτοικοι ενημέρωσαν την αστυνομία ότι κινηματογραφούσαμε και ήρθαν αστυνομικοί από ένα άλλο χωριό να μας μιλήσουν. Ζήτησαν να δουν και τα πλάνα που είχαμε κινηματογραφήσει. Ευτυχώς είχαμε προλάβει να κρύψουμε κάποια επίμαχα πλάνα και δεν υπήρξε κάποιο πρόβλημα. Είχα μάλλον και την αίσθηση ότι δεν ήθελαν να μας εμποδίσουν αλλά ότι ήταν ένα τυπικός έλεγχος. Τα γυρίσματα όμως στην Γαλούσσα είχαν μία δυσκολία ψυχολογική και πρακτική. Δεν ένιωθα ελεύθερος ούτε να κινηματογραφώ αλλά ούτε και να περιπλανηθώ στο χωριό της μητέρας μου. Οι συνεντεύξεις ήταν γεμάτες από τόσες όμορφες και συγκλονιστικές ιστορίες που συχνά ξεχνάγαμε ότι είχαμε πάει εκεί για συγκεκριμένο σκοπό.

Οικογενειακή αρχαιολογία

Η ζωή της πρωτοπόρου ζωγράφου Θάλειας Φλωρά-Καραβία, μέσα από την κάμερα μιας σκηνοθέτριας που διατηρεί μια ιδιαίτερη σχέση με το έργο της.

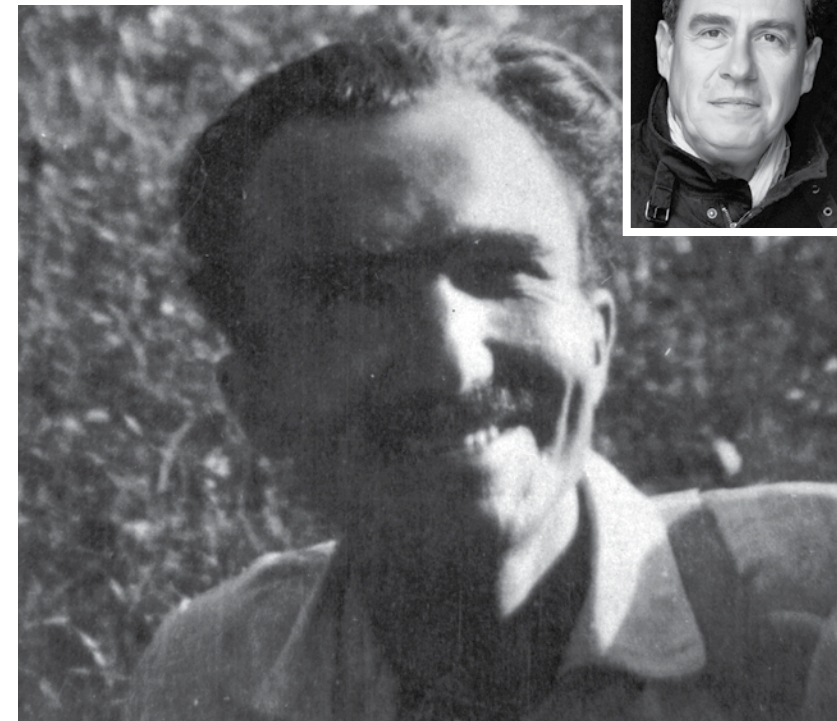
Τι σας ενέπνευσε να κάνετε αυτό το προσωπικό και κινηματογραφικό ταξίδι;

Αυτό που με ενέπνευσε ήταν η ανάγκη αφενός να μάθω περισσότερα για τη ζωή της Θάλειας και αφετέρου να καταλάβω ποια σχέση τη συνέδεε με τη μητέρα μου. Πολύ σύντομα, η ανάγκη αυτή ξεδιπλώθηκε και μέσα από αυτήν προέκυψε η επιθυμία να μιλήσω για τη σχέση μου με την Ελλάδα, προσπαθώντας να αντλήσω στοιχεία από τη σιωπή της μητέρας μου και τη ζωγραφική της Θάλειας. Αυτό το ταξίδι με έκανε να καταλάβω τι σημαίνει για μένα η Ελλάδα σήμερα.

Πέρα από τα όσα γνωρίζατε ήδη για τη Θάλεια Φλωρά-Καραβία, ανακάλυψατε άλλα στοιχεία για την προσωπικότητα και το έργο της μέσα από το ντοκιμαντέρ;

Όλα άρχισαν από έναν πίνακα που είχε αγοράσει η μητέρα μου. Αυτός ο πίνακας, με την έλξη που μου ασκούσε, στάθηκε η αφορμή για να αρχίσω να ρωτώ για τη Θάλεια Φλωρά-Καραβία και, όταν έμαθα για τους πίνακες που έκανε κατά τη διάρκεια του Βαλκανικού Πολέμου του 1912, η περιέργειά μου για το έργο και τη ζωή της έγινε ακόμη πιο μεγάλη. Για την ταινία, συνάντησα πολλούς ανθρώπους που είχαν ποζάρει γι' αυτήν ή την είχαν συναντήσει. Δυστυχώς, δεν είναι όλοι στην ταινία, αλλά πήρα από όλους κάποιες πληροφορίες για τη Θάλεια και την Ελλάδα εκείνης της εποχής. Μέσα από τις συζητήσεις αυτές, έχω σχηματίσει σήμερα μία αρκετά ακριβή εικόνα για το έργο και τη ζωή της. Η προσωπικότητά της, όμως, παραμένει μάλλον μυστήριο. Παρ' όλα αυτά, μετά τα ταξίδια μου από την Αθήνα στην Ιθάκη, την Κωνσταντινούπολη και την Αλεξάνδρεια, νιώθω κοντά της. Τουλάχιστον ξέρω στα σίγουρα ότι αξίζει να ανακαλυφθεί εκ νέου, καθώς πρέπει να ήταν ένας πολύ ιδιαίτερος και ενδιαφέρων χαρακτήρας! Μακάρι να την είχα γνωρίσει.

Μια αλλιώςτική Ιθάκη

33.333 Η Οδύσσεια του Νίκου Καζαντζάκη

Ένα υποφωτισμένο ποιητικό έργο του Έλληνα λογοτέχνη επανέρχεται στην επιφάνεια χάρη στην υπερπροσπάθεια ενός Σουηδού υπερήλικα φιλιαναγνώστη.

Καταπιάστε με ένα εμβληματικό έργο του μεγάλου Έλληνα δημιουργού Νίκου Καζαντζάκη. Ποια ήταν η αφορμή γι' αυτήν την κινηματογραφική αναζήτηση;

Αφορμή στάθηκε ο Γκότφριντ Γκρούνεβαλντ, μεταφραστής της «Οδύσσειας» του Καζαντζάκη στα Σουηδικά. Με εντυπωσίασε το γεγονός ότι ένας άνθρωπος σήμερα 102 ετών, έμαθε ελληνικά μετά τη συνταξιοδότησή του και μετέφρασε το επικό ποίημα του Καζαντζάκη. Πρόκειται για το σπουδαιότερο έργο του μεγάλου Έλληνα συγγραφέα, που λίγοι Έλληνες γνωρίζουν κι ακόμη λιγότεροι έχουν διαβάσει. Θέλησα λοιπόν να πλησιάσω και να φωτίσω αυτό το έργο, ξεκινώντας ένα κινηματογραφικό ταξίδι από τη Σουηδία και συνεχίζοντας σε Νέα Υόρκη, Κρήτη, Αθήνα κ.λπ. Συνομιλώντας με ανθρώπους, ειδικούς και μη, η ταινία επιχειρεί να απαντήσει σε ερωτήματα όπως τι σημαίνει Οδύσσεια, τι σημαίνει ελευθερία, ευθύνη, θάρρος. Και, όσο το ταξίδι προχωράει, ανακαλύπτουμε κρυμμένες πτυχές του έργου, κι ερχόμαστε πιο κοντά στην ψυχή και τη σκέψη του ίδιου του δημιουργού.

Πόσο επίκαιρο είναι το έργο του Καζαντζάκη, και ειδικότερα η «Οδύσσεια», σε περιόδους μεγάλων δυσκολιών όπως η τρέχουσα;

Η Οδύσσεια του Νίκου Καζαντζάκη είναι έργο διαχρονικό, και γι' αυτό πάντα επίκαιρο. Σε περιόδους δυσκολιών, όπως αυτή που ζούμε σήμερα, η έννοια της Οδύσσειας γενικά αλλά και προσωπικά, θέτει καίρια ερωτήματα ως προς τα πού και πώς πορευόμαστε. Για τον Καζαντζάκη, η Οδύσσεια δεν τελειώνει ποτέ. Ο δικός του Οδυσσεύς εγκαταλείπει την Ιθάκη και ξεκινάει μια αναζήτηση χωρίς τέλος. Διασχίζοντας χώρες και πολιτισμούς, ωριμάζει πνευματικά και ηθικά, τολμάει να καλέσει κοντά του και να αντιμετωπίσει τον ίδιο τον θάνατο. Ο Καζαντζάκης, έχοντας ο ίδιος ζήσει περιόδους μεγάλων κρίσεων και φτώχειας, τονίζει την ανάγκη να διατηρήσουμε την ανθρωπιά μας και την ευθύνη απέναντι σε όσους το έχουν ανάγκη. Όπως γράφει στην Ασκητική, «Να λες: Εγώ, εγώ μόνος μου έχω χρέος να σώσω τη γης. Αν δεν σωθεί, εγώ φταίω... η αλληλεγγύη με τους ανθρώπους δεν είναι τρυφερόκαρδη πολυτέλεια παρά βαθιά αυτοσυντήρηση κι ανάγκη...»

Στιγμιότυπα

Moments

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
18th THESSALONIKI DOCUMENTARY FESTIVAL

270 εθελοντές από 18 έως 70 ετών,
με αγάπη απ' το 18ο ΦΝΘ

Ανοίγει η αυλαία του 18ου Φεστιβάλ
Ντοκιμαντέρ στο Ολύμπιον

Στα εγκαίνια της έκθεσης «Εικόνες του άλλου
μας εαυτού» στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης
Θεσσαλονίκης

Ουρές υπό βροχήν για το μαγικό χαρτάκι

Περισυλλογή πάνω
απ' το πρόγραμμα προβολών

Τομ Φάσερτ. Συζητώντας με το
κοινό μετά την προβολή της ταινίας
του *Μια οικογενειακή υπόθεση*

Η Φλερ Μπέεμστερ παρουσιάζει την
ταινία της *Μέσα στο μυαλό του φαβέλα*
φανκ στην αίθουσα Σταύρος Τορνές

Παρέα με τα κορίτσια της
FISCHER, της κινηματογραφικής
μπύρας που στηρίζει
τα βραβεία κοινού

Πάρτυ έναρξης.
Σινε-πηγαδάκια και
μετά τα μεσάνυχτα

Καθαρή Δευτέρα. Βουρ στα χαλβαδάκια
Χαϊτογλου από τους προσκεκλημένους
του φεστιβάλ

Η έκθεση, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο του 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου Αιώνα, αποτελεί διοργάνωση του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, του περιοδικού δρόμου «σχεδία», του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, όπου και θα φιλοξενηθεί από τις 12 έως τις 26 Μαρτίου 2016

Φωτογραφίζοντας το νόημα της ζωής

Το μοναδικό ελληνικό περιοδικό δρόμου «σχεδία» έδωσε τη δυνατότητα σε δέκα διανομείς του περιοδικού να φωτογραφίσουν και να μας δείξουν την πόλη μέσα από τα δικά τους μάτια. Το αποτέλεσμα ήταν η σπάνια καταγραφή ντοκουμέντων δικών τους προσωπικών στιγμών και εικόνων, όπως και η αυθόρμητη αφήγηση μιας συλλογικής μνήμης της κρίσης που μας αφορά όλους. Για τη δική της εμπειρία στο project μίλησε η Ματίνα Πασχάλη, πωλήτρια του περιοδικού «σχεδία».

Συνέντευξη στην **Ελπίδα Μαρκανίδου**

Πώς αποφάσισες να συμμετάσχεις στο φωτογραφικό πρότζεκτ της «σχεδίας»;

Δεν αποφάσισα. Κάποιος με ώθησε προς αυτό. Ήταν ο αρχισυντάκτης του περιοδικού δρόμου «σχεδία». Μέχρι εκείνη τη στιγμή η φωτογραφία ήταν μια άγνωστη έννοια για μένα. Δεν είχα δικές

μου, προσωπικές φωτογραφίες ποτέ στη ζωή μου. Ούτε σαν παιδί, ούτε σαν έφηβη, ούτε σαν ενήλικη. Φωτογραφίες έβγαλα μετά. Λειτουργήσα, λοιπόν, περισσότερο με παρόρμηση, παρά με τη συνειδησή μου. Ο αρχισυντάκτης, Χρήστος Αλεφάντης, μου έδωσε μια φωτογραφική μηχανή και χωρίς πολλά λόγια μου πρότεινε να δημιουργήσω μια οπτική με αυτήν. Ανταποκρίθηκα χωρίς δεύτερη σκέψη. Ο λόγος ήταν ότι από τη στιγμή που ανέβηκα στη «σχεδία»

ήμουν αποφασισμένη για πολλά πράγματα. Τη «σχεδία» την είδα σαν μια κοινωνία και σε μια κοινωνία πρέπει να συμμετέχουμε, γιατί μόνο με αυτόν τον τρόπο ορίζουμε τις ανάγκες μας, δημιουργούμε μέτρο, αφουγκραζόμαστε τι συμβαίνει και μόνο έτσι έχουμε δικαίωμα επιλογής και κριτικής. Διαφορετικά δεν μπορούμε να έχουμε λόγο, να έχουμε ενστάσεις και να διεκδικούμε. Αυτός ήταν και ο λόγος που συμμετείχα σε αυτήν την προσπάθεια. Ήθελα, παρά

την αγωνία μου, να εκφράσω το βίωμα μου, που ήταν πολύ ισχυρό τη δεδομένη στιγμή, να αποκαθλώσω την εικόνα και να κερδίσω μια ουσιαστική σχέση με τον εαυτό μου.

Τι σε ενέπνευσε σε αυτή τη διαδικασία;

Το γεγονός ότι με ώθησε να δημιουργήσω μια οπτική. Εγώ τότε βρισκόμουν σε ένα σκληρό τόπο, στον τόπο των αστέγων. Έμενα σε έναν ξενώνα. Ήμουν σε ένα χώρο που μου δημιούργησε σοκ. Ήθελα κάπως να εκφραστώ. Αυτό όμως δεν είχε δημιουργήσει συνείδηση, ήταν παρόρμηση. Και η παρόρμηση είναι στοιχείο του ασυνείδητου. Είχα ένα μαινόμενο ασυνείδητο. Είχα πολύ θυμό, πολλή αγανάκτηση, πολλή θλίψη, πολύ παράπονο και αίσθημα αδικίας. Οπότε πήρα τη μηχανή. Μετά συνάντησα έναν επαγγελματία φωτογράφο, τον Νίκο Πηλό, ο οποίος δεν μας είπε πολλά, γιατί δεν τον ενδιέφερε να κάναμε καλλιτεχνική ή επαγγελματική φωτογραφία, τον ενδιέφερε να εκφραστήμε. Από όλα αυτά τα τεχνικά που μας είπε εγώ κράτησα δύο πράγματα: «Κοίταξε με τα μάτια της ψυχής σου και βγάλε φωτογραφίες». Έτσι, το κίνητρο μου ήταν το βίωμα. Και πιστεύω ακράδαντα ότι το βίωμα είναι ο μόνος τόπος που μπορεί να ορίσει λόγο, που έχει δικαίωμα να στήσει άποψη γιατί όλα τα άλλα είναι θεωρίες. Το βίωμα είναι ένας τόπος που δημιουργεί γνησιότητα σε μια άποψη και χτίζει την οπτική του καθένα. Και η οπτική είναι η ικανότητα μας να μεταμορφώνουμε τα πράγματα.

Ποια ήταν η εμπειρία σου;

Η εμπειρία μου ήταν συγκλονιστική και μιλάω κυριολεκτικά γιατί μέσα από τη σχέση μου με τη φωτογραφική μηχανή ταυτόχρονα έχτισα με αρχιτεκτονικό τρόπο την οπτική μου. Ο βαθύτερος στόχος ήταν η έκφραση και η ενεργοποίηση. Ξέρεις, η φτώχεια, η μιζέρια, η απομόνωση, η πληθεία ζωή φωτοχοποιεί, αποδεκατίζει, σε περιορίζει σε πολύ συγκεκριμένα πράγματα. Δεν σε αφήνει να ανοιχτείς, να εκφραστείς, να αναπτυχθείς, να εξορύξεις μοναδικό στοιχείο. Μέσα από τη φωτογραφική μηχανή ανακάλυψα ότι η φωτογραφία είναι τέχνη. Το ανακάλυψα χωρίς να κάνω τέχνη. Σου βγάζει πράγματα που δε θα μπορούσες να τα βγάλεις ούτε με το λόγο. Κάθε μορφή τέχνης σου βγάζει το προσωπικό σου στοιχείο. Αρχισα, λοιπόν, να ψηλαφίζω το βίωμα μου και με οδηγούσε αυτό. Οποτε ήμουν φορτισμένη έβγαινα έξω με τη μηχανή. Και πράγματι κατέγραφα. Το ασυνείδητο τρέχει πιο γρήγορα από τη λογική επεξεργασία και μέσα στην κατάσταση της θλίψης, του ζόφου, της εξαθλίωσης, να μην έχεις σπίτι, να πηγαίνεις στα σουσίτσια, τότε η συνείδηση και η επεξεργασία γίνεται μια πολυτέλεια. Τότε σου βγαίνουν πράγματα

του ενστίκτου, πέρα από κάθε δεοντολογία και καθωστρεπισμό.

Θα ήθελες να μοιραστείς μαζί μας μια εικόνα που σου έχει μείνει από τη φωτογράφιση;

Οι εικόνες ήταν συγκλονιστικές και αυτό το στοιχείο δημιουργεί μια μοναδικότητα. Ήταν όλες μοναδικές. Αυτή όμως που δεν θα ξεχάσω ήταν η δασκάλα η Σωσώ, μια κυρία 90 χρονών, η οποία μέσα στην απίστευτη εξαθλίωση μέσα στα σκουπίδια κρατούσε τις προηγούμενες καλές της συνήθειες, να μην τρωει τηγανητά, να μην πίνει και να κοιμάται νωρίς. Μου έδινε συμβουλές να φροντίσω να πάρω σύνταξη γιατί είναι πολύ δύσκολο να υπάρχει μια γυναίκα μόνη χωρίς σύνταξη. Μου έλεγε να σκουπίσω τα πόδια μου για να πατήσω στο χώρο της και με ξεπροβόδιζε μέχρι την Ομόνοια κάθε φορά που έφευγα. Και με έψαχνε και έλεγε πού είναι η κοπέλα με τα άσπρα μαλλιά. Αυτή ήταν η πιο δυνατή μου εικόνα από τη φωτογράφιση. Η Σωσώ δεν υπάρχει πια. Έμεινε ο σκύλος της που την έψαχνε για πάρα πολύ καιρό. Ήταν, όμως, συγκλονιστική διαπίστωση πως υπάρχει τρόπος να επικοινωνήσουμε με ανθρώπους ακράδαντα ότι το βίωμα είναι ο μόνος τόπος που μπορεί να ορίσει λόγο, που έχει δικαίωμα να στήσει άποψη γιατί όλα τα άλλα είναι θεωρίες. Το βίωμα είναι ένας τόπος που δημιουργεί γνησιότητα σε μια άποψη και χτίζει την οπτική του καθένα. Και η οπτική είναι η ικανότητα μας να μεταμορφώνουμε τα πράγματα.

Πώς βιώνεις την κρίση σήμερα;

Έμεινα άστεγη το 2012, όταν πούλησα ό,τι είχα για να πληρώσω το νοίκιό μου. Δεν γινόνταν διαφορετικά. Δεν είχα δουλειά, βγήκα στο δρόμο. Το πώς το αντιμετώπισα αυτό το γεγονός είχε να κάνει φυσικά με τον τρόπο σκέψης που είχα δημιουργήσει πριν βγω στο δρόμο. Κανείς δεν ξεκινάει να δομήσει τη σκέψη του στο δρόμο. Είναι συνισταμένη πολλών χρόνων. Πριν στη ζωή μου είχα δημιουργήσει μέτρο. Αυτό το μέτρο και η ευρηματικότητά μου με έκαναν να αντέξω σε αυτή τη φτώχεια. Βρέθηκα στη «σχεδία» από όπου παίρνω αυτά τα λίγα χρήματα, για τα οποία είμαι ευγνώμων, γιατί μου επιτρέπουν να μην είμαι άστεγη πια. Η «σχεδία» μου έδωσε πάσα ζωής γιατί το βιοπορισμό είναι ταυτόχρονα ένας τόπος που μπορείς να αναπτύξεις τα ενδιαφέροντα σου, ένας τόπος που σε κάνει να είσαι ζωντανός. Με αυτόν τον τρόπο, η «σχεδία» δημιουργεί και προτείνει μια αισιόδοξη πρακτική.

Ποιες λέξεις θα διάλεγες για να περιγράψεις την περίοδο που ήσουν άστεγη;

Με μια λέξη: κόλαση! Και εδώ κυριολεκτώ και πάλι και μου έρχονται δάκρυα στα μάτια. Η έννοια είναι απόλυτη, η απόλυτη κόλαση. Τα

έχει όλα και δεν ξέρεις ποτέ τι θα σου προκύψει. Έχει τον κίνδυνο, το χυδαίο, το εγκληματικό, το νοσηρό. Είναι σαν μια μαύρη τρύπα, σαν κινούμενη άμμος που αν δεν πιάσεις από κάπου, θα σε ρουφίξει. Και αυτό το λέω με φοβερό άγχος. Είναι κόλαση, αλλά μέσα στην κόλαση μπορείς και να δημιουργήσεις τον παράδεισο. Τον δικό σου παράδεισο όμως. Έχεις μια ευκαιρία που αν την αδράξεις μπορείς να μετουσιωθείς, να μεταμορφωθείς σε έναν καινούργιο άνθρωπο κι ας είσαι και μεγάλος, κι ας έχουν ασπρίσει τα μαλλιά σου. Αυτό είναι σίγουρο. Και το λέω με σιγουριά γιατί εγώ την κέρδισα αυτήν την ευκαιρία. Παλλόμενη μεν, κλυδωνιζόμενη, μαχόμενη, ταλαιπωρημένη και μπορεί αύριο να πεθάνω. Αλλά εγώ κατέκτησα αυτήν την μετουσίωση μέσα μου κι έτσι νιώθω ολοκληρωμένη.

Μέσα από την πορεία που έχεις διανύσει ποιό θα έλεγες ότι είναι το νόημα της ζωής για εσένα;

Το νόημα της ζωής είναι η αισιόδοξη οπτική και μέσα από αυτήν η προσοχή, η προσδοκία για τις εκπλήξεις. Όποιες και να είναι αυτές. Το νόημα της ζωής είναι η ίδια η ζωή και μπορεί να συμπυκνωθεί σε αυτή τη στιγμή που μιλάμε. Είναι η κάθε στιγμή. Η ζωή δεν στήνεται, βιώνεται. Δεν λέμε να μην έχεις πλεύση, στόχος, οραματισμούς, αλλά πρέπει να έχεις τη βαθιά γνώση, τη βαθιά συνείδηση ότι μπορείς και να μη πιάσεις τους στόχους σου και τις προοπτικές σου. Δεν πειράζει. Το νόημα της ζωής είναι η προσπάθεια σου να δημιουργήσεις τη δική σου οδόσση, να κατακτήσεις γεύσεις άπειρες. Αυτό και μόνο μπορεί να δημιουργήσει νόημα ζωής. Το ότι πέφτεις και μπορείς να ξανασηκωθείς, μπορεί να σου δημιουργήσει νόημα ζωής, το ότι μπορείς να γνωρίσεις έναν άνθρωπο και να σου αποκαλυφθεί ένα μεγαλείο επικοινωνίας αυτό είναι νόημα ζωής. Είναι χίλια δυο πράγματα η ζωή, αλλά δεν είναι στημένα αυτά τα πράγματα, ούτε έτοιμα. Πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι, γιατί η αισιόδοξη οπτική δίνει αυτοστιγμεί νόημα στη ζωή. Είναι η αέναη μάχη να φτάσεις στο μεγαλύτερο βάθος του εαυτού σου και να τον βγάλεις προς τα έξω ολόκληρο και να εκυθερωθείς. Αυτό είναι νόημα ζωής. Ξέρεις κάποιος μπορεί να ακούει την ηλικία μου, ότι είμαι πενήντα επτά χρονών και να σκέφτεται «μα τι νόημα μπορεί να έχει»; Κι όμως για μένα η ζωή έχει απίστευτο νόημα. Μέχρι και σήμερα φτάνω σε απίστευτη χαρά και ικανοποίηση περιμένοντας πάντα τις εκπλήξεις που μου επιφυλάσσει η ζωή.

• Επι λεγμένες φωτογραφίες που προέκυψαν από την πρωτοβουλία της «σχεδίας» παρουσιάζονται στην έκθεση «Εικόνες του άλλου μας εαυτού», στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης στο λιμάνι, από τις 12 έως τις 26 Μαρτίου.

Cinema for the People

The Thessaloniki Documentary Festival – Images of the 21st Century has always focused on filmmaking about the people, for the people. This year's edition honors two acclaimed directors. They both share a rare devotion to offer the audience special cinematic experiences in truly innovative ways. Ladies and gentlemen, please welcome Jon Bang Carlsen and Mark Cousins!

Spotlight Mark Cousins

"Passion for cinema" would be a suitable motto for the multitalented director, writer and curator who ventures into filmmaking with a childlike enthusiasm, often implementing autobiographical elements in his poetic films. "Cinema is bigger than life. It is a magnification. That's one of its central properties and its main pleasures. It grabs our visual attention, fills our field of vision, and requires us to submit to its pacing" says Cousins.

Jon Bang Carlsen Tribute

The distinguished Danish filmmaker defies the boundaries between fiction and documentary to create staged documentaries forged by his personal quests and views. "Being trapped within my own skull, I have no idea how other people perceive the world; the only thing I can do is trying to portray what I see as honestly as possible. I use to say that if documentary films have anything to do with the truth you have to define the truth in a way that doesn't exclude lying," says Carlsen. Don't miss the director's masterclass on Tuesday 15/3 (11:00, Pavlos Zannas theatre).

The Greek Offerings

This year's edition features the record number of 73 Greek documentaries. Today's reality stimulates the Greek filmmakers into capturing its most gripping moments that showcase a wide spectrum of themes: human rights, society, politics, arts and many more. Check out the program and mark your favorite Greek docs!

Directors' Statements

Arto Halonen – *White Rage*: [About his protagonist, Lauri] "The reason why he wanted to speak was that he afraid there will be more and more of school shootings in Finland and with his story he wanted to help that people would understand more and could prevent some of those actions."

Christophe Magdy Saber – *The Valley of Salt*: "My hopes for Egypt, as my father would say, is that it shall rise again. I believe we are of course a very far away from stability, but I also think the country is on the right path. Filmmakers and other artists can help by giving voice to the voiceless and push the country forward to greater freedom of thought and expression."

Simon Stadler – *Ghostland*: "The biggest challenge [while filming the documentary] was to get

that close to the tribe to capture their emotions and statements and at the same time to assist them in these life-threatening situations in the Kalahari desert. A lot of times it was a tough decision between empathy and shooting a film."

Jakob Brossmann – *Lampedusa in Winter*: "Europe as a whole has the potential to save hundred thousands of lives these days. But by not doing it, it endangers not only those lives, but its own existence. We have the power to decide how we treat refugees and how we treat each other! After the actions taken during the economic crisis, I don't wonder about the lack of solidarity between European countries today. But the solution for both situations is clear: more Europe!"

Save the date! The Parties

15/3
22:00 - Meet 'n' Mingle party (Pastaflora darling!)

17/3
22:00 - Staff & Volunteers party (Cocktail Bar)

18/3
22:30 - Doc Market party (Bord de l' eau)

19/3
22:30 - Closing party (Paraty)

15/3, 11:00 – Masterclass Jon Bang Carlsen (Pavlos Zannas Theatre)

16/3, 11:00 – Panel discussion "Documenting the Refugee Issue: Methods, Objectives, Challenges, Ethics" (Pavlos Zannas Theatre)

19/3, 13:00 – Exhibition opening "Miltos Skouras: Black & White stories" (State Museum of Contemporary Art)

Follow us!

- ThessFest app
- facebook.com/docfestival
- twitter.com/filmfestivalgr
- youtube.com/user/filmfestivalgr
- instagram.com/filmfestivalgr

τα καλύτερα τραγούδια
όλων των εποχών

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΣ!

Αποκτήστε τις εκδόσεις του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

- Γραφεία Φεστιβάλ Κινηματογράφου - Κτίριο Ολύμπιον, Πλ. Αριστοτέλους 10, 54623 Θεσσαλονίκη - Διονυσίου Αρεοπαγίτου 7, 11742 Αθήνα
- Πωλητήριο Μουσείου Κινηματογράφου-Ταινιοθήκης Θεσσαλονίκης Αποθήκη Α', Λιμάνι, 54110 Θεσσαλονίκη
- Online στο www.filmfestival.gr

Πληροφορίες: 2310 378442 • 2310 378428
bookshop@filmfestival.gr

Renault Clio Diesel.
Κάντε κράτηση τώρα και επωφεληθείτε από τις προσφορές μας.

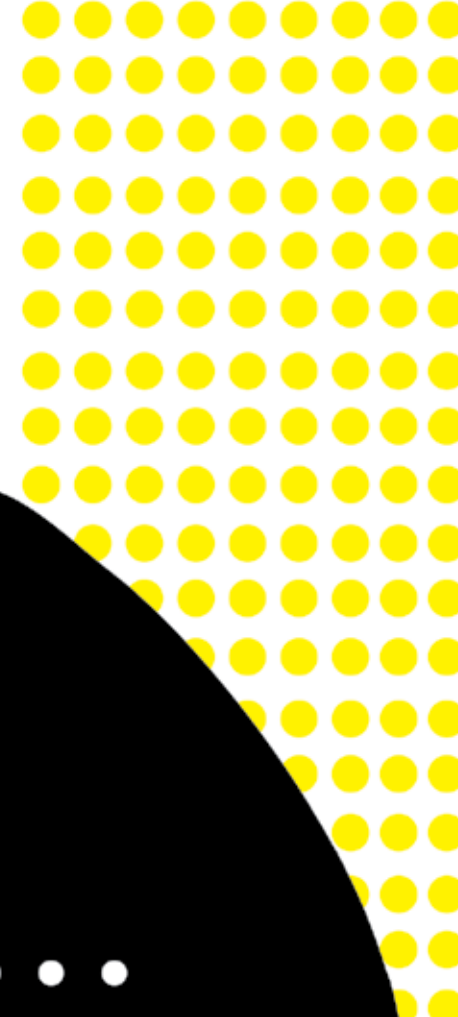
7ο χλμ Ε.Ο. Θεσσαλονίκης-Μουδανίων, 570 01 Θεσσαλονίκη - Τηλ: 2310 427888 - solthess@sixt.gr
Αεροδρόμιο Μακεδονία - Τηλ: 2310 476508 - sdskthess@sixt.gr

www.sixt.gr feel

www.ert.gr

μαζί...
και στον
πολιτισμό

